

269 august 2024

DUNĂREA DE JOS

consiliul județean galați centrul cultural „dunărea de jos”

SERGIU DUMITRESCU JR.

revista

DUNĂREA DE JOS

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
PREȘEDINTE: Costel FOTEA

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS
MANAGER: Vali Viorel SANDU

REDAȚIA:
Redactor șef: Florina Zaharia
Redactori: Alina-Simona Dragomir, Laura Dumitrache,
Eduard Mihalcea, Costel Radu.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editorilor din România).

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,
e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583-0225

Revista poate fi procurată de la sediul redacției.
Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:
https://www.ccdj.ro/editura_revista.html

Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului” 23 - 26 august 2024

Consiliul Județean Galați, prin Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, organizează, în perioada 23-26 august 2024, Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului”, ediția a XVII-a.

Pe scena de la Complexul Muzeal de Științele Naturii „Răsvan Angheluță” (Grădina Botanică), timp de patru zile, începând de vineri, 23 august, ora 18:00, vor evolua ansambluri folclorice profesionale din 9 țări: Cipru, Georgia, Italia, Macedonia de Nord, Slovacia, Ucraina, Republica Moldova, Algeria și Egipt.

De asemenea, fiecare seară de festival va aduce în fața publicului gălățean artiști români renumiți, precum: Ionuț și Doinița Dolănescu (23 august), Taraful Cleante, Viorica și Ioniță de la Clejani (24 august), Lupii lui Calancea și Surorile Osoianu (25 august) și Maria Dragomiroiu (26 august). Pe parcursul celor patru zile de festival, pe esplanada și în curtea Grădinii Botanice, acolo unde este amenajată scena vor fi prezenți și 50 de meșteri populari care vor aduce pentru gălățeni produse tradiționale într-o expoziție cu vânzare. Tradiții, obiceiuri, dansuri populare, voie bună și diversitate culturală la Festivalul Internațional de Folclor Doina Covurluiului, ediția 2024.

„Folclorul este o parte importantă a identității românești și un mod de a păstra vii, peste generații, tradițiile și obiceiurile. Transmiterea lor asigură continuitatea valorilor noastre culturale, întărește legătura cu trecutul și ne ghidează spre viitor. Dragi gălățeni, vă așteptăm în fiecare seară de festival alături de noi!” a declarat Costel Fotea, președintele Consiliului Județean Galați.
Intrarea este liberă.

IN MEMORIAM

S-a stins din viață sculptorul Sergiu Dumitrescu Jr.

Corneliu STOICA

În seara zilei de 19 spre 20 iulie s-a stins din viață, la numai 47 de ani, sculptorul Sergiu Dumitrescu Jr., membru al Filialei Galați a U. A. P. R., artist talentat, inventiv, aflat în plin proces de afirmare pe plan local și național.

S-a născut la 29 iunie 1977 la Mediaș, județul Sibiu, fiind unicul fiu al sculptorului Sergiu Dumitrescu și al profesoarei de istorie Gina Dumitrescu. A manifestat încă din copilărie și adolescență aptitudini pentru domeniul artelor plastice, îmbrățișând aceeași profesie ca a tatălui său. A absolvit Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” din Galați (1996) și Universitatea Națională de Arte din București, Facultatea de Arte Plastice, decorative și Design, Secția Sculptură, clasa profesorului Darie Dup (2001). Din anul 2003 a participat la Saloanele și manifestările artiștilor plastici gălățeni, și-a organizat expoziții personale deschise la Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” (2002, 2012), Galeriile de Artă „Nicolae Mantu” (2004, 2019); Centrul de Afaceri „Dunărea” (2016); Galeria de Artă „Dr. Aristide Serfioti” - Librăria „Alexandria”, Galați (2019) și a participat la mai multe manifestări de profil cu caracter național de la București, Brăila, Galați, Iași, Bacău-Chișinău, ca și la Taberele de creație de la Alba Iulia (1996) și Brăila (1997).

Atât în expozițiile personale cât și în cele de grup, Sergiu Dumitrescu Jr. a prezentat atât lucrări de sculptură, de pictură, cât și din categoria „obiect” abordând teme diferite, de la cele inspirate din mitologia greacă și religioasă, până la cele referitoare la condiția umană. Multe din compozițiile sale, unele destinate expunerii parietale, altele constituind sculpturi de tip ronde-bosse, au în centrul lor cunoașterea spirituală mediată prin intermediul cărții, acestea fiind dominate de motive specifice domeniului: manuscrise, tomuri religioase foarte vechi, scrise cu alfabet chirilic, suluri de pergament legate cu fir, pana (ca instrument de scris), mâna celui care scrie sau oferă cu generozitate un bun cultural etc.

În același timp, în structura compozițională a ansamblurilor apar o serie de alte elemente care, la rândul lor, au conotații simbolice: inima (care în creștinism reprezintă Împărăția lui Dumnezeu, dar care, ca loc al sufletului, poate semnifica și iubirea și cunoașterea prin afectivitate), crucea, pătratul, triunghiul, arcada, coloana, capitelul, paleta pictorului, silueta umană, torsul, aripi de înger, șarpele biblic, peștele, colivia din sârmă ghimpată (spațiu al reclusiunii și al neputinței ființei umane ca în procesul cunoașterii să depășească anumite limite). În materializarea lor, artistul apelează la un limbaj sintetic, sugestiv, folosind de cele mai multe ori pentru sporirea expresivității și culoarea, cu accente sobre, dramatice, sau, dimpotrivă, luminoase, vii, în funcție de subiectul abordat.

În pictură, tablourile din ciclul „Glaucos” dezvoltă un mit întretesut în jurul unui pescar din orașul beoțian Anthedon, devenit zeitate marină, cu harul profeției, după ce a mâncat o plantă magică. Lucrările, realizate în ulei pe hârtie, pe pânză și pe lemn,

nu au scheme compoziționale complicate, ci au o simplitate în care se citește aceeași opțiune a artistului pentru formele sintetice. Elementele care alcătuiesc structura lor sunt în așa fel ordonate încât să nu dea impresia de monotonie. Culoarea este a unui temperament liric, sensibil, care știe să facă materia picturală să vibreze, să emoționeze. Tușele au o ritmică ce sugerează mișcarea undelor, imensitatea apei. Sergiu Dumitrescu Jr. este exuberant în gamele de galben, oranj, verde și meditativ, sobru, atunci când folosește ocrul și griurile. Uneori atmosfera de austeritate, de vechi, accentele dramatice sunt evidențiate prin amestecul uleiului cu nisip și ciment. Alteori, pentru obținerea patinei timpului, introduce în amestec bronz auriu. Corăbiile au adesea aripi de înger sau de vulturi. Chiar vâslele au partea care taie valurile stilizată sub forma frunzelor.

Cu siguranță că artistul a fost preocupat și de problema timpului, ca factor distructiv, din moment ce unele tablouri au în spațiul plastic vecin cu ancadramentul niște urme ce sugerează vechimea, degradarea.

Tablourile pictate în cheie abstractă se disting și ele prin diversitatea formelor, ritmul dinamic al petelor de culoare și echilibrul compozițional.

Sergiu Dumitrescu Jr., așa cum s-a manifestat expozițional, avea mari perspective să urce o scară artistică valorică care să-l situeze pe înalte trepte ale sculpturii românești contemporane. Moartea nu a mai avut răbdare, zborul i-a fost întrerupt în mod brutal, când mai avea atâtea și atâtea de spus. Prin încetarea lui din viață, Filiala Galați a U. A. P. R., cultura gălățeană suferă o pierdere importantă. Dumnezeu să-l ierte și să-i dea odihnă veșnică în Împărăția Sa!

Sub steaua nostalgiei incandescente

Octavian MIHALCEA

Pe fondul unei deosebite acuități sensibile, poetul Dumitru Tușu frecventează inițiativ cele căi îndreptate spre aprofundare, act ce predispune la purificări accentuate. O aură ritualică pare a governa poeziile volumului *Răni, statui, flori de piatră* (*Castrum de Thymes*, 2024), astfel fiind modificate coordonatele realității în vederea atingerii potențialului apoteotic.

Sacramentele și evocarea ființei sonetului se reunesc într-un tainic ambient de extracție simbolistă, în siajul transmutațiilor: *Citeam sonete în seara bântuită de ger./ Ceaiul era pe sfârșite/ iar una dintre femei/ întinzând mâinile – albe și grațioase mâini -/ rosti mai mult pentru sine:/ “- Dar aceasta este o rugăciune!”// Era frig afară și-n jurul nostru/ s-a făcut tăcere./ Numai camera unde stăteam înghesuși/ se transformă încet într-o catedrală/ dezvăluindu-și misterul îndelung păstrat,/ sub vraja miinilor albe/ extaziate de gingășia cuvântului. (Elogiu).*

Diafanul sentimentelor florale are valențe reconfortante. Imaginea mamei se îngemănează cu fiorul revelației. Preaplinul visului aduce laolaltă ipostaze fine încărcate de semnificații, nostalgie a multor amintiri perpetuate constant. În versurile lui Dumitru

Tuhuț, idealul ar putea fi reprezentat de libertatea focului etern. Incandescența pasiunilor va avea mereu întâietate, joc existențial care vizează fundamentele. Din ce în ce mai neiertători, pașii timpului își lasă peste tot semnele. Imagine edificatoare, *A-nflorit pe toate o rugină/ Ca un sânge negru putrezit pe răni. (Motiv)*. Sintagmele poetice ale lui Dumitru Tuhuț pendulează uneori printre străpungeri și invazii însângerate, periplu supliciant încărcat de pericole. Descindem într-o lume fascinantă a detaliilor cu iz gotic, sărbătoare a celor care vor persista în amintire. Mișcătoarele unde camuflează ecouri îndurerate. Fiind confruntat cu multe, poetul nu mai dorește să reacționeze la evidența maculărilor. Sunt invocate cele fără pată, ritmuri primordiale corespunzând accentuatelor nevoi interioare.

Plutirile secrete descriu volute spectaculoase: *Către miazănoapte văile sunt șapte!// Tot ce e palpabil lunecă-n adânc./ Numai gândul trece mai departe/ ciută rătăcită, hăituită-n crâng.// Apriga săgeata zboară și revine.// Văile sunt șapte către miazănoapte,/ drumuri tănuite și puține/ răstignite prin prundișuri sparte. (Șapte)*.

Pericolul destructurării este resimțit la nivel maximal, impunându-se programatic pierderea celor ce odinioară constituiau puncte stabile de plecare. Perspectiva crepusculului conduce la întrebări ce pot fi situate pe teritoriul insondabilului.

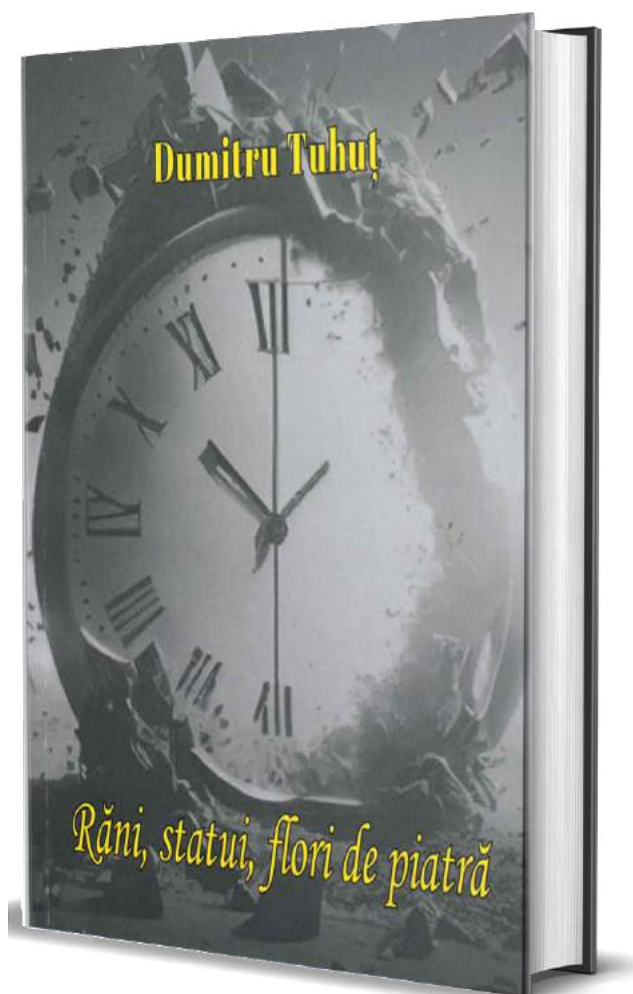
Amalgamări puțin obișnuite sunt menite a potența condiția celui care visează. Drumul spre aflarea esențelor va fi situat sub steaua pluralității. Eroziunea provocată de trecerea timpului reprezintă o certitudine în cheie dramatică, cu fugi tăcute dintre statui supuse misterelor. Alegoriile lui Dumitru Tuhuț desfășoară simboluri dintr-un spectacol cu măști totemice. Elixirele din

poeme aprind neconținut imaginația.

Regimul nocturnal acaparează adeseori ideatica volumului, având alături spectrul evadării din materie. Parfumul apelor meditative li se potrivește cel mai bine sonetelor poetului. În ton cu așteptările trecute au loc toate mărturisirile, solitudini translucide. Proiecțiile onirice nu evită fascinația: *Ce gând ciudat!// Sunt singur dar prin iris/ Ca-ntr-o oglindă strălucind prin ani/ Înconjurat de magi și de profani/ Mă văd de mână cu zeița Isis.// În jur e atâta pulbere și vântul/ Descătușat închipuie orgii./ Aici va fi un sfînx și simetrii/ Piramidale vor veghea pământul.// În templuri vechi picturile murale/ Par a vorbi de-un prinț nemuritor./ Mă simt venit abstract din viitor/ Spre rădăcini, prin datini ancestrale.// Urmașii regilor slăviți acum/ Vor fi uitați iar magii vor pieri./ Într-un târziu și zeii vor muri./ Voi trece singur, călător de fum. (Orientale)*.

În anumite poezii din volumul *Răni*, statui, flori de piatră, interogațiile par că sunt atașate unor lacrimi abundente. Găsim radicale modificări senzoriale, glisări ce poate nu ar trebui deciptate. Complexul act al abstractizării încarcă sângele cu energii superioare. Persistența labirintului nu face decât să potențeze tușele creatoare. Găsim în cartea lui Dumitru Tuhuț himere luxuriante ce populează imaginarul poetic, alchimizări, vertijuri pasionale, ludice, care ne iau în posesie: *Nu ți-am scris niciodată./ Am avut cuvintele la îndemână și le-am rostit/ așa cum ți-aș fi scris./ Cum am încercat/ să-ți scriu până când am văzut cum,/ refuzându-și locul pe coala de hârtie,/ cuvintele se rostogolesc în jurul meu/ ca niște spiriduși.// Am vrut să le adun când s-au oprit,/ unul câte unul să le așez în rânduri/ cu migală ca pe fructele rare/ a căror existență nici nu am bănuț-o.// Dar cât de fascinant mi s-a părut jocul/ acesta pe care acum îl repet*

*tot mai des/ încercând să-i pătrund sensul
adânc,/ silabisind uneori, numărând pe
degete/ ori minunându-mă de multitudinea
nuațelor/ care-i modelează înfățișarea!//
Iar uneori cuvintele cântă./ Nu știi de unde
vine muzica./ dar ele – cuvintele sunt peste
tot./ Aș putea să le prind de mâini,/ să ți le
arăt!// Dar nu! Mai bine vino să reluăm/
jocul împreună. (Joc).*

Dumitru Tușu
Răni, statui, flori de piatră
Ed. Thymes, 2024

ART CITY reading

**CONSILIUL JUDEȚEAN
GALAȚI**

**CENTRUL CULTURAL
"DUNĂREA DE JOS"**

Scoala de Arte
ANUL EDUCAȚIONAL 2024-2025

ÎNSCRIERI
5 - 30 August 2024
la sediul CCDJ
Str. Domnească nr. 61
de LUNI până VINERI
între orele 9.00-18.00

TESTARE
2 - 13 Septembrie 2024

DESCHIDEREA
anului școlar 2024-2025
23 Septembrie 2024

Galați, ccd-800008, Str. Domnească Nr.61
Tel/Fax 00-40-236-418400/415590
E-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro

Centenarul nașterii lui Iordan Chimet

O minune de om (I)

Gheorghe FELEA

Tetralogia *Dreptul la memorie*, (respinsă de cenzură decenii și publicată abia în 1992), conține la sfârșitul volumului IV și celebrul discurs *Parentalia* a lui Vasile Pârvan. După cum se știe, bijuteria oratorică fusese dedicată de marele savant memoriei împăratului Traian, la împlinirea a XVIII veacuri de la moarte. Noi, selectăm din original doar un fragment, prin care dorim să îl elogiem pe Iordan Chimet, autorul impresionantei lucrări *Dreptul la memorie*, o veritabilă Biblie a identității românești, care numără 2669 de pagini:

Cei vii pomenesc pe cei morți. E o datorie, pe care muritorii și-au statornicit-o, dintru însuș începutul gândului despre moarte: liniștea de piatră, în care cădeă dintr'odată viața, eră asă de grozavă, încât minții înspăimântate a muritorilor moartea nu-i puteă fi decât un somn greu. Iar în visele nesfârșitului somn, nu se puteă, ca celor trecuți dincolo, să nu le vie dorul după cei lăsați și după cele părăsite dincoace.

Tu, Clio, culegi de pe morminte florile uscate și ni le faci iară vii, înflorind proaspete, ca cicoarea pe lanuri, în roua dimineții. Tu, Clio, încălzești cu focul tău trupurile de demult adormiților și îi

faci iară vii, trăind din nou puternic în lumea lor și năvălind plini de viață în lumea noastră:.... Și între noi oamenii, cei plăpânzi, cei trecători, nemurirea coboară ca raza din cer.....Tu singură ne faci bogați, tu singură ne ridici peste noi, tu singură ne învecinicești, Clio, mărire ție!

Așa cum fericit se exprimă Pârvan: *Și între noi oamenii, cei plăpânzi, cei trecători, nemurirea coboară ca raza din cer... tu singură ne învecinicești!* Într-adevăr, *nemurirea, învecinicirea, eternizează amintirea gălățeanului Iordan Chimet, acea minune de om*, cum inspirat îl definea fidelă sa prietenă și excepționala prozatoare Adriana Bittel la împlinirea a 80 de ani. Și continuă Adriana Bittel: *un personaj neverosimil în lumea noastră, stînjenitor de curat, un fel de înger glumeț, care mai crede în miezul ingenuu și bun ascuns în semeni, deși realitatea îl contrazice mereu.* Din această perspectivă, ab initio, dezavuem orice tentativă de înglobare a mesajului nostru în corul tradiționaliștilor, al căror repertoriu este uneori dominat de un paseism desuet și respingem orice tendință de confiscare a sa de către adepții cosmopolitismului, care eșuează de prea multe ori într-un discutabil „ubi et orbi”. *Minunea de om* și-a câștigat

DREPTUL LA MEMORIE prin exemplara sa existență, pe care a înnobilit-o prin valoroasa sa operă.

Afirmația anterioară se fundamentează plenar prin mesajul existențial al lui Iordan Chimet, exprimat, cu puțin timp înainte de a trece în eternitate: *Cartea mea preferată este VIAȚA. Nu există carte mai mare, mai importantă, pe care să-ți pui numele. Viața trăită ca om liber. Chiar în Infern - si noi am parcurs Infernul - s-a putut trăi astfel. Desigur, plătind din greu, nu era posibil altfel, cu jertfe, cu riscuri, cu dureri, cu disperări. dar s-a putut. Sacrificând din clipele vieții - ani, vârste, sacrificând, o, Doamne, uneori chiar arta și atâtea dintre bucuriile existenței. Ei bine, a meritat totul, nu regret nimic. E o carte, practic, terminată. Acum, îmi pregătesc notițele pentru epilog. Cel puțin tipograful acestei cărți -tipograful divin - nu e grăbit, așteaptă să-i predai manuscrisul când va fi gata.* Marea carte a lui Iordan Chimet, *cartea numita VIAȚĂ*, este ca și cărțile de căpătâi pe care le-a dăruit bibliotecii personale a fiecăruia dintre noi, un elogiu al Inocenței, al Binelui din om nealterat de agresiunea răutăților din lume.

Iordan Chimet a fost un scriitor emblematic – și problematic – al literaturii române, a cărui condiție identitară s-a consumat, din nefericire, sub spectrul marginalizării și al marginalului. Scriitura sa este expresia unei identități fracturate, ce caută să își recupereze legitimitatea ontică prin exercițiul cathartic al anamnezei. În acest fel, amenințarea agresivității temporale și a uitării este compensată de revelațiile unei memorii cu un acut profil etic, soluție iluzorie a unui destin aporetic. Ce poate fi, în acest fel, scrisul decât o tentativă de supraviețuire, o formă de exhibare a suferinței și de refuz al compromisului?

Cine uită nu merită, susținea cu just temei Iorga. La nivel individual, înțelegerea și asumarea trecutului, a istoriei, a memoriei sunt o problemă personală care este condiționată de o serie de factori sociali și de cultură, pe care o societate trebuie să-i cultive. Cu onestitate trebuie recunoscut că, în România, nu avem încă o cultură a memoriei, deși sunt semne că trecutul, memoria și responsabilitatea au intrat în actualitate și vor concura amnezia voluntară și/sau involuntară.

Așa cum am menționat deja, prin anii '90, apăreau, la Editura Dacia, patru volume cu titlul *Dreptul la memorie*, admirabilă expresie lansată de Iordan Chimet! Memoria individuală și memoria colectivă leagă între ele generațiile. Nu doar în sensul căutării trecutului, ci și ca un proces de esență intelectuală prin care, ca societate, decidem ce trebuie păstrat și canonizat și apoi transmis descendenților. *Memoria există în măsura în care este împărtășită de membrii unei comunități sau de popoare întregi.* Afirmațiile aparțin lui Paul Ricoeur, din volumul *Memorie, istorie, uitare*. Ca să fie obiect al împărtășirii, memoria trebuie să circule. Așadar, locurile pe care le numim ale memoriei, „lieux de mémoire” (Pierre Nora), nu rămân încremenite. Ele iradiază o forță spirituală care așază istoria nu doar în perimetrul povestirii, ci și al eticii. Există, așadar, schimbând termenii, **o etică a memoriei**, care reprezintă un semn de sănătate mintală personală/colectivă. Înțelegem, prin aceasta, că nu rămânem cramponați doar în cadrul teoretic, ci și că **trăim etic**, evident cu ajutorul memoriei.

Desigur, Iordan era conștient că imaginea scriitorului ca *profet și călăuză, ca martir, ca paria, clochard sau condotier modern*, cum se confesa Magistrul, este

greu de apărut astăzi, dar găsea o minunată definiție a acestuia, împrumutată de la André Malraux: *Scriitorul este omul capabil să spună Nu, atunci când alții se tem sau sînt incapabili să o facă. Mă întreb cum au putut marii scriitori să accepte opțiuni ideologice dezastruoase, de stînga sau de dreapta, să încheie alianțe funeste, să manifeste adeviziuni morbide la o filozofie a sălbătăciei?*

Omul Chimet se dovedea a fi asemenea cărților lui și chiar ceva mai mult: viu, spontan, plin de umor, cu capul plin de proiecte, cu o lumină a ochilor ce părea a avea izvorul într-un alt tărîm. Nu avea nimic dintr-un Don Quijote; era, mai degrabă, un Sancho Panza șugubăț și circumspect, care primise de la stăpînul său darul cel mai de preț: visul. „Un scutier al iluziei“, cum îl caracteriza, trist și tandru, C. Stănescu în *Gîndul*

Într-o convorbire pe care Vasile Gogea a avut-o cu regretatul Iordan Chimet, la Cluj, cu ocazia lansării consistentei și necesarei antologii *Momentul adevărului*, l-a întrebat pe acesta de ce, mereu, **Adevărul** are parte, din cînd în cînd, doar de „momente“, în timp ce **Minciuna** tronează peste epoci întregi. Pentru Minciună este mereu momentul! Autorul *Dreptului la memorie* a răspuns cu înțelepciunea calmă a unei vîrste nu numai biologice, ci și culturale: *pentru că minciuna e mai iute de picioare!* Ne oprim aici cu considerațiile privind personalitatea lui Iordan Chimet pentru a satisface curiozitatea cititorului de astăzi: privind cauza embargoului asupra operei scriitorului - mult mai cunoscută și comentată, la superlativ!, în afara granițelor proprii sale țări? Răspunsul este oferit de datele sale biografice, în special cele care privesc copilăria și adolescența sa: Scriitorul s-a născut pe 18 noiembrie 1924, la Galați – port dunărean care este modelul Orașului

nenominalizat din opera sa literară cea mai importantă, romanul „fantasy” *Închide ochii și vei vedea Orașul* (1970). Creatorul cu vocație enciclopedică, acela care a zidit o operă cu un har și o originalitate greu de egalat, a iubit cu patimă locul unde a văzut pentru prima dată lumina zilei. Poate a sosit clipa ca și Galațiul să arate cât de mult îl prețuiește pentru tot ceea ce a lăsat în urma sa ca testimoniu.

Era fiul lui Aurel Chimet, grefier, și al Paraschivei. *Veneam dintr-o lume modestă, la locul ei, cu simțul măsurii, dar fermecătoare, de o imensă bunătate*, povestea Iordan Chimet despre orașul în care s-a născut. Copilărește pe Strada Domnească, alături de prietenii săi „mușchetari”, „insolitul” scriitor Camil Baci și „inocentul sacrificat”, inginerul, scriitorul Gheorghe Ursu. O lume care i-a dat acea înțelegere simplă a vieții și a iubirii față de aproape care i-a definit existența și creația. Ca elev la Liceul „Vasile Alecsandri”, crează, împreună cu viitorul disident Gheorghe Ursu (1926-1985) și cu Camillo Kaufman (1926-2005), mai târziu jurnalist, scriitor de proză science-fiction și, după emigrarea în Franța, om de teatru sub pseudonimul Camil Baci (iar în Franța – Camillo Baci) un grup contestatar față de guvernarea antonesciană, ceea ce le atrage o supraveghere atentă din partea Siguranței.

La Galați, I. Chimet a copilărit într-un spațiu multiethnic miraculos și a avut șansa unor prietenii adevărate, așa cum mărturisește el însuși: *Ce personalități fermecătoare: Camil Baci, Nicu Steinhardt, F. Brunea Fox, Lizette Daniel, Freddy Kittner, Ov. S. Crohmalniceanu, Ninel Schileru, Izu Bercovici, Ce șansă incredibilă am avut cu acești prieteni minunați! Da, erau evrei: avea – sau are încă – acest fapt o semnificație anume? A fost o întâmplare? A fost un destin? Îmi place să cred că noi*

am fost predestinați să ne întâlnim; poate hazardul să-ți ofere atâtea miracole, acele fapte binecuvântate care pot transforma existența cea mai ternă în cea mai fantastică aventură? Oricum, la acea vârstă când se fac legămintele de fidelitate pentru viața întreagă – eu nu mi-am ales prietenii pentru că erau evrei. Și reciproca este adevărată, ei nu m-au ales ca prieten – pentru că eram român.

Sușine bacalaureatul în 1944, intrând la Facultatea de Litere și Filosofie din București, pe care o absolvă în 1948 (o a doua facultate, Dreptul, o va termina în 1957). În anii de până la venirea la putere a comuniștilor colaborează la multe dintre revistele semnificative ale epocii. În 1947, al doilea și ultimul *Caiet de poezie* editat de *Revista Fundațiilor Regale* conține și amplul poem dramatic *Cântec spiritual negru* al lui Chimet. Cu un an mai devreme, îi apăruse în *Revista româno-americană* un ciclu de poeme intitulat *Exil*, care va apărea pentru prima oară în volum 54 de ani mai târziu, într-o ediție bilingvă română-germană, la Editura Universal Dalsi.

Parcurgerea lucrării *Subteranele memoriei. Pagini din Rezistența Culturii: 1944-1954*, Selecție și prezentare de Vasile Igna evocă, prin texte diverse, rezistența intelectualilor români în fața comunismului, așa cum s-a concretizat ea în primii ani de după instalarea Armatei Roșii pe teritoriul românesc. Aflăm, printre altele, că rezistența culturală se amplifică prin mulțimea gesturilor de refuz al regimului comunist și al normativelor impuse de acesta: Actori (Marioara Voiculescu, Marieta Anca, Sorana Țopa) care au refuzat roluri și onoruri, pictorul Theodor Pallady, care a refuzat titlul de artist emerit, poetul Vasile Voiculescu (a refuzat pensia de onoare oferită de regim), istoricul David Prodan (fost membru de

partid din ilegalitate, demisionează în 1946, în semn de protest față de falsificarea alegerilor), apoi contestatarii ironici (actorii Constantin Tănase și Puiu Iancovescu, scriitorul Păstorel Teodoreanu), delimitarea publică de oportunistele unor mari cărturari (scrisoarea deschisă prin care Dinu Pillat își motivează refuzul de a colabora la ziarul *Natiunea*, scos de G. Călinescu, profesorul al cărui asistent devenise), apoi, din lumea muzicienilor, Mihail Jora, Dimitrie Cuclin, Paul Constantinescu s.a.

Gesturilor individuale li se adaugă cercurile, devenite, cum scrie Vasile Igna, *modele de existență culturală alternativă* - cenaclul din casa lui Emanoil Ciomac, întâlnirile având caracter de universitate alternativă din casa compozitorului Mihail Andricu, cenaclul din casa colecționarului de arta Barbu Slătineanu, cenaclul Sburătorul, Cercul literar de la Sibiu, originala „universitate particulară” organizată de Petru Manoliu în anii 1948-1950, unde țineau prelegeri Alice Voinescu și Ștefan Nenițescu etc.

În sfârșit, forma cea mai activă a rezistenței culturale au constituit-o asociațiile și societățile cu funcționare clandestină ori legală (cât a fost posibil), exemplele cele mai cunoscute fiind Asociația «Mihai Eminescu» și Societatea «Amicii Statelor Unite».

În 1945, un grup de scriitori români, format din Vladimir Streinu și prietenii săi mai tineri Constant Tonegaru, Iordan Chimet și Pavel Chihaia, înființează Asociația «Mihai Eminescu», ca formă de rezistență împotriva persecuțiilor drastice - mergând până la lichidarea fizică - la care sunt supuși intelectualii de forța sovietică de ocupație. Din grup facea parte și Pierre Barral, traducător al lui Eminescu în franceză și secretar, în acel moment, al Nunțiaturii

Catolice din România.

Asociația avea, înainte de toate, un scop umanitar: obținerea de alimente și medicamente din Occident și distribuirea lor, printr-o rețea de voluntari, în condiții de clandestinitate, intelectualilor aflați pe lista neagră a regimului comunist. Subsecvent, se urmărea, de asemenea, susținerea sistematică a unei publicistici care să se opună sau măcar să nu se supună directivelor ideologice ale noilor autorități.

Membrii asociației redactează apeluri către foruri politice și organizații umanitare din lumea liberă, iar Pierre Barral găsea oameni de încredere care să le ducă la destinație. Răspunsurile nu întârzie să apară, sub formă de pachete. Primele transporturi datează de la începutul anului 1946. Un aliat prompt și sigur se dovedește a fi omul de știință și profesorul Grigore T. Popa, pe atunci decan al Facultății de Medicină, care este de acord ca pachetele să fie depozitate chiar în pavilionul rezervat decanatului. Când folosirea aceluși spațiu nu mai este posibilă, tot Grigore T. Popa acceptă ca ajutoarele să fie ascunse în subsolul locuinței fiului său, Tudorel Popa (viitorul actor) și ca fiica sa, Marilena, să colaboreze cu asociația, asumându-și astfel mari riscuri.

La sfârșitul anului 1946, când profesorul devine un opozant declarat al regimului și se ascunde, pentru a nu putea fi arestat, Asociația „Mihai Eminescu” își caută alt sediu. Familia Lucia și Gheorghe Fratoștiteanu, care deja îl găzduia pe Constant Tonegaru, pune la dispoziția asociației o parte din locuința sa de pe strada Sofia nr. 2 din București, unde oricum aveau loc, o dată sau de două ori pe săptămână, întruniri ale unor intelectuali cunoscuți pentru independența lor de gândire ca Petru Comarnescu, Dinu Pillat, monseniorul Vladimir Ghyka și sculptorul Gheorghe

Anghel.

Urmările acestui act de curaj? Nu vom stăruia asupra acestora, pentru că *Jordan Chimet* le descrie în zguduitoarea carte-mărturie *Ieșirea din Labirint*. Verdictul securității cade ca o lovitură de ghilotină: *Un grup de sabotori și de spioni în slujba Vaticanului și a altor puteri straine*. Amnistia lui și a altor fondatori ai „Asociației Mihai Eminescu” se va întâmpla după moartea lui Stalin. Asta însă nu-l ajută pe autorul *Antologiei inocenței* prea mult. Va scrie și va trăi în continuare hărțuit de serviciile puterii. De cenzură. După un deceniu capătă, în sfârșit, o slujbă la o cooperativă, care avea drept obiect de activitate dactilografierea feluritelor texte.

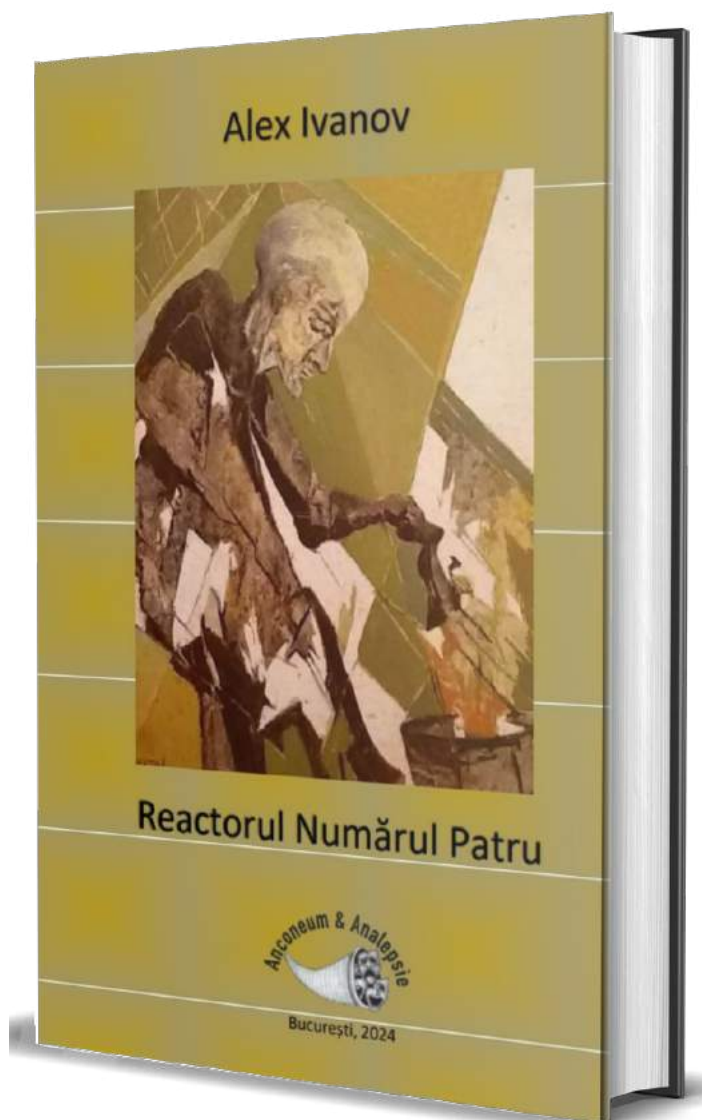
În aceste circumstanțe, așa cum îi scria el în anii șaptezeci prietenului său Michael Ende *Am cerut azil politic – dar și estetic și, cu atât mai mult, și un azil moral – în lumea fantastică, care m-a atras întotdeauna*.

Urmările afilierii la Asociația „Mihai Eminescu” îi asigură lui Chimet niște ani cumpliți, așa cum reiese din relatarea lui Andrei Ursu în 2006, la despărțirea de marele prieten al tatălui său, disidentul Gheorghe Ursu: *Verticalitatea sa naturală interzicându-i orice vulgar compromis realist-socialist, ani de zile – mai tot obsedantul deceniu –, Jordan a fost aproape muritor de foame. Mama îmi relatează că erau zile în care Jordan, neavând ce mânca, bea sifon, crezând că-i poate umple stomacul... La fereastra mansardei din Piața Kogălniceanu, unde stătea atunci – într-un spațiu parcă din Hensel și Gretel –, tata îi vedea uneori cămașa atârnată la uscat și știa că Jordan nu va ieși la o șuetă în acea zi: întrucât altă cămașă nu avea. Chimet se refugiază în teritoriile visului și ale jocului, construindu-și un univers la confluența dintre*

basin, povestirea de aventuri, narațiunea cu animale și romanul alegoric.

Totuși, în ciuda aparențelor, Iordan nu era un solitar. Doar că însingurarea lui era de un tip special. Nu de oameni fugea acesta (și cum ar fi putut-o face, el care avea un adevărat cult al prieteniei!?), ci de ceea ce numea gregarizarea vieții sociale românești, impusă brutal în timpul comunismului, continuată (dintr-o inerție, cu bolnave rădăcini ereditare) în ultimii ani. Disprețuia profund ședințele (nu cred că a participat la vreuna!), evita locurile (inclusiv reuniunile colegilor de breaslă) unde se aduna multă și, cu toate că era un orator seducător și plin de farmec, se lăsa foarte greu convins să participe chiar și la prezentarea propriilor cărți. A vorbi despre sine i se părea nu doar un nonsens, ci și de un teribil prost gust. Nu era mizantrop și cu atât mai puțin agorafob. Era fascinat de priveliștea străzii, cerceta cu o curiozitate infinită chipurile oamenilor, se mira, se înduioșa, se revolta instantaneu, riscând, nu de puține ori, reacțiile contrariate ale trecătorilor și, mai ales, era înconjurat de mulți prieteni. Multi din prietenii lui erau din afara României, destul de numeroși erau și din țară. Iubea receptivitatea și lipsa de complexe a tinerilor, cu aceeași forță cu care iubea gluma și disprețuia bășcălia. Dar continuarea este în numărul următor al revistei.

ART reading CITY

Reactorul Numărul Patru

Alex Ivanov

- poezie -

Editura Anconeum & Analepsie

București, 2024

Memoria afectivă

Carmen ANDREI

„Realitatea nu se formează poate decât în memorie.”

(Marcel Proust)

Plecând de la citatul proustian din *În căutarea timpului pierdut*, ne întrebăm de îndată: în care tip de memorie? și de ce „poate”? Scriitorul francez care avea să revoluționeze tehnica romanului, inaugurând modernitatea, subiectivitatea și poeticitatea imanente scriiturii nu se sprijinea pe postulate din neuroștiințe și pariuri academice: argumentele lui în favoarea importanței memoriei afective asociat, evocate cu cea intelectuală și involuntară erau eminentamente subiective, dar intuițiile sale au fost validate ulterior de psihologie. Manualele de specialitate fac distincții taxonomice și categoriale între memoria cognitivă și afectivă, voluntară și involuntară, declarativă, procesuală, semantică, episodică, fizică, moartă, segmentată, asociativă, vizuală, virtuală, explicită, volatilă, toate importante de decelat, explicat și înțeles în procesul complex al memoriei, în fixarea sau engramarea, păstrarea, organizarea și reactualizarea informațiilor și experiențelor cotidiene, în dinamica gestionării lor, dar, mai ales în structurarea identității Eului. Adverbul „poate” modalizează, dă sens și nuanțează: rațiunea devine inutilă când fasciculele memoriei afective invadează viața înfrumusețând-o temporar, cu toate intermitențele inimii, scurtcircuitări geloase care duc la tulburări ale memoriei și simțirilor. De altfel, căutarea stărilor afective pure, geneza lor, pasiunile prin extrapolare i-au preocupat deopotrivă la final de secol XIX pe Ribot (1890), teoreticianul psihologiei afective (a memoriei afective false sau abstracte), F. Paulhan, dar și pe filosofi (Frédéric Rauh). Ca fenomen psihic, amintirile afective sunt observabile și de o subiectivitate dificil obiectivabilă. „Cicatrici” lăsate de operații demult revolute, amintirile afective se cuibăresc în „colțuri” protectoare și hrănesc intelectul într-o lume contemporană lipsită de sens și senzorialitate (Boris Cyrulnik).

Memoria conferă cunoscut necunoscutului, dă continuitate Eului pe care îl cartografiază jalonându-l, fixându-l cu balize temporale și spațiale. Este „un soi de farmacie, de laborator de chimie în care punem mâna la întâmplare când pe un drog calmant, când pe o otravă periculoasă”, continua Proust descrierea generală a mecanismelor complicate și complexe ale memoriei. Este o memorie și psihică în sensul că este rezultatul comunicării creierului (într-o

arie corticală precis localizată) cu sursele de semnale din mediul intern, memoria este adaptativă, funcționează ca un tot unitar cu o structură cerebrală delimitată după conținut și în strânsă legătură cu memoria vizuală, auditivă, olfactivă sau kinestezică. Proust are, sub influența intuiției bergsoniene mai multe experiențe de activare a memorie afective și involutare (în sensul absenței scopului și intenției de a reține voit, conștient, păstra și actualiza mai târziu un fapt sau o informație) în același timp declanșate de elemente anodine: firimiturile din madlena înmuiată în ceai care ating vâlul palatin trezește sinestezic copilăria la Combray și amintirea mătușii Léonie, o bucată muzicală („la petite phrase”) din sonata lui Vinteuil (Enescu) ascultată în salonul Verdurinilor așijderea, provoacă *flash*-uri extatice, alunecarea pe o dală dintr-un pavaj din curtea conților de Guermantes dă revelația regăsirii timpului pierdut, chiar a salvării prin artă și scriitură după un război măcelăresc. „Dacă viața noastră este vagabondă, memoria noastră este sedentară”, rafina Proust.

Memoria afectivă este evanescentă, durata engramării materialului este, din fericire, scurtă, volumul reținut și reprodus reiese din nișă printr-o singură percepere sau mai multe simultan sau succesiv, este recunoscut cu fidelitate, dar nu are trăinicie, supraviețuiește efemer prin completitudine cu alte senzații și are capacitatea de cuprindere (o diversitate modală specifică). Se declanșează particular și individual, e o stare subiectivă de moment, printr-un stimul, *trigger*. Este resimțită de toți muritorii și prezentă lingvistic sub varii forme: în limba japoneză de exemplu, *natsukashii* este cuvântul care descrie sentimentul trezit de o bruscă amintire și starea de fericire indusă de aceasta, „memorată” inconștient. Indexarea temporală este dinspre trecut în actualitate.

Memoria afectivă este autobiografică, non intențională, batiscaf al trăirilor autentice îngropate în falsa racla a uitării, reanimează trăiri obnubilate, inteligente în sens cognitiv, are o putere re-creatoare fascinantă asemenea unui talisman: aduce subiectului o revelație teribilă, o fericire enigmatică și îl face indiferent în fața morții.

Realitatea *reală* autentică din memorie este senzație-amintire de o puritate și intensitate variabile, stocată în seifuri nebănuite și cifrată ocult, apare misterios și neprevăzut, permite construirea „edificiului imens” al amintirii, care salvează de contingenta mediocră. Putem vorbi astfel de o psihologie evoluționistă a individului în Timp și Spațiu, eminentamente subiectivă, în fluctuațiile mișcătoare ale imaginației, percepțiilor senzoriale, altor procese fiziologice, trăirilor afective în imediat într-un areal caleidoscopic.

Memoria afectivă are slăbiciuni inerente: incapabilă să furnizeze amintiri foarte sigure, se caracterizează prin fugacitatea impresiilor, multiplicitatea și varietatea proceselor psihice, este capricioasă și grea ca dispoziție sau stare emoțională, se „salvează” datorită repetiției. Procesul conștientizării memoriei este complicat și complex, ezitant, supus mutațiilor constante și evoluției personalității. Este o invitație la un travaliu răbdător de aprofundare, cu acribie, fără celeritate. Din opacitatea perceptivă a tunelului răsare lumina intelectuală călăuzitoare care duce la Adevăr.

Pistolul lui Eminescu

George LATEȘ

Biografi eminescieni, bazați pe memoriile, amintirile și jurnalele din vremea în care poetul și gazetarul erau prezenți în spațiul public și privat, au încercat să reconstituie din documente indirecte (primele două) și din însemnări fugare (ultima sursă) un amănunt care vine în contradicție cu firea blajină a poetului și anume prezența unui pistol cu care și-a surprins apropiații. Amănuntul, confirmat de mai multe surse, chiar dacă acestea sunt consemnări târzii, majoritatea provenite din anii de după decesul acestuia, coincidente cu fenomenul instituirii cultului pentru destinul, opera și jurnalismul acestuia, toate cu impact major în spațiul public al sfârșitului de veac XIX. Deși suntem sceptici în privința acestor mărturii la distanță, nu putem ignora câteva elemente care converg spre confirmarea faptului că, în ultimii ani de viață lucidă, Eminescu nu se despărțea de acest pistol. Proveniența lui a fost pusă pe seama apartenenței poetului la societatea secretă „Carpații”, grupare antiimperială și antidinastică la care Eminescu aderă de la înființarea acesteia în 24 ianuarie 1882, tocmai pentru că aceasta era fățiș împotriva politicii de asuprire națională din Transilvania. Alături de Constantin Simțion (inginer) și de Alexandru Chibici-Revneanu (jurist) Eminescu se implică, ce-i drept cu condeii de jurnalist și cu instrumente poetice în acțiunea de susținere a demersurilor membrilor acesteia pentru un demers politic favorabil transilvănenilor. În epocă, presa speculează un zvon despre un presupus transport de arme, sosit în portul Galați, destinat unor acțiuni radicalizate ale membrilor grupării. De aici prezumția, la care au aderat biografi mai vechi sau mai noi, că unul dintre pistoale a fost dat lui Eminescu. Ipoteza pare plauzibilă, numai că nici un document nu confirmă o astfel de posibilitate, în plus Eminescu era mai degrabă un legist, nu neapărat un conspiraționist. România Jună din Viena și Junimea, din care poetul a făcut parte, deși contestau realități culturale și politice, n-au avut vocație belicoasă, dimpotrivă, se încadrau în arealul legilor existente.

Un amănunt din viața Eminovicilor ne atrage atenția și ne determină să enunțăm o altă ipoteză despre proveniența pistolului pe care Eminescu l-a pus sub pernă, spre stupoarea gazdei sale, Ion Creangă, la care a tras în vara anului 1883 când vine în Iași pentru festivitățile dezvelirii statuii lui Ștefan cel Mare, în prezența regelui și a guvernului liberal aflat la putere de o bună bucată de vreme. Eminescu, redactor-șef la Timpul, a fost desemnat de junimiști să citească poezia Doina la festivitățile atent supravegheate de autorități. N-a făcut-o, motivând că i-a fost frică să nu facă ceva necugetat, semn că era conștient de boala care-i măcina sănătatea, de mult timp cu semne evidente care-l alarmau. A citit-o seara la Junimea și, pentru prima dată,

aceasta l-a răsplătit cu aplauze.

A doua oară, același pistol apare în ziua când suferința atroce, ce-i măcina trupul, se manifestă printr-o ieșire ce nu-i era în fire. Criza, provocată de boala luetică, se manifestă incontrolabil în ziua morții, 28 iunie/10 iulie 1883, întâi în casa lui Slavici, care-l găzduia, spre disperarea soției acestuia, care-l anunță imediat pe Maiorescu. Acesta trimite imediat după Simțion și merg împreună la doctorul Șuțu, care deținea o „maison de santé” și aranjează să i se pregătească o cameră, plătită de critic cu 300 de lei pe lună. Plecat din locuința lui Slavici, Eminescu ia o birjă până la Maiorescu, de aici pleacă la Capșa, unde declanșează o filipică în contra „stâlpilor de cafenele”, concluzia fiind că soluția e să-l împuște pe rege. Prezent în cafenea, actorul Grigore Ventura reacționează aprobându-l și se oferă să-l însoțească până la Cotroceni, reședință regală. Evident, actorul îi spune că regele tocmai a plecat și, la întoarcere, îi oferă să poposească la baia Mitrașevschi, unde Eminescu reacționează incontrolabil, inundând-o cu apa de la robinetii larg deschiși. Deposedat de pistol, este luat de oamenii legii și de trimișii doctorului Țuțu, apoi dus la sanatoriu pentru un prim tratament paliativ.

Proveniența pistolului cu care Eminescu voia să-l împuște pe rege poate fi atribuită societății „Carpații”, dar poate fi vorba de o procurare a acestuia din comerțul licit sau ilicit cu arme de foc din București.

În vara anului 1882, tatăl face un drum la București pentru un consult medical la doctorul Kremnitz, probabil alarmant de semnele bolii care-l chinuiau și pe el. Atunci îi cumpără fiului un ceas de aur și-i lasă o sumă consistentă de bani, proveniți din vânzarea Ipoteștilor. Din acești bani sau

din împrumutul celor 2000 de lei pentru îngrijirea fratelui Nicolae, cu semne și el de alienație, poetul și-ar fi putut cumpăra un pistol, în așteptarea deznodământului fatidic de care era conștient. Fratele Iorgu se împușcase în 1874, iar Nicolae va proceda similar în 1884. Aflată în fază terminală, boala luetică a Eminovicilor se manifesta prin dureri insuportabile de cap, pe care doar glonțul mai putea să le curme. Este evident că în casa lui Gheorghe Eminovici se găsea un pistol, la care frații săi mai vârstnici apelează când fatidicul sfârșit bate la ușă.

Amănuntul acesta ne determină să avansăm și o a treia ipoteză despre proveniența acestuia. Cu ocazia festivităților de la Iași, amânate de câteva ori, Eminescu profită de zilele libere și dă o fugă până la Ipotești, de unde ar fi putut lua cu împrumut pistolul familiei. Poate că acesta este pistolul pe care Eminescu îl pune sub pernă acasă la Creangă. O mirare se naște totuși: Nicolae se împușcă în 1884, iar pistolul era sau nu mai era la poet. Un amănunt biografic vine să confirme, oarecum, ipoteza noastră. După apariția volumului editat de Socec încă din 1883, Matei vine la Maiorescu și-i cere să înceteze publicarea poeziilor fratelui său, să-i încredințeze manuscrisele și cărțile acestuia, inclusiv ceasul de aur. Maiorescu nu-i restituie manuscrisele, dar îi dă ceasul de aur și cărțile. Dacă manuscrisele vor ajunge până la urmă la Academia Română, cărțile și ceasul vor urma traiecte sinuoase. Cu ocazia întrevederii dintre mezinul familiei și critic probabil ca și pistolul, proprietatea familiei, revine acesteia. O fi acesta pistolul cu care Nicolae se împușcă la Ipotești în 7 martie 1884, sau e o altă armă, nu e important pentru istoria literară, fiind doar prilej de presupuneri care nu modifică prea mult incidentul fără urmări în care a fost implicat poetul în ultimele clipe de luciditate.

Compassiune

Ramona L. CECIU

„Dragostea și compasiunea sunt adevăratele religii pentru mine. Dar pentru a dezvolta acest lucru, nu trebuie să credem în nicio religie. ”

(Dalai Lama).

„Simplitate, răbdare, compasiune - acestea sunt cele mai mari comori ale tale. ”

(Lao Tzu).

Compassiunea este un sentiment absolut prețios pe care trebuie să îl protejăm, să îl cultivăm, să îl manifestăm atât în relație cu sine, cât și cu ceilalți oameni, deoarece acest sentiment poate salva umanitatea; este acea strălucire care ne face umani, înțelegători, toleranți și ne ajută să iubim din ce în ce mai mult pacea. În cuvintele lui Dalai Lama, „ compasiunea și toleranța nu sunt un semn de slăbiciune, ci un semn de putere; iar adevărata compasiune nu este doar un răspuns emoțional, ci un angajament ferm bazat pe rațiune ”. A avea compasiune pentru aproapele nostru înseamnă a fi lângă el la nevoie și a-l susține, prin intenție și acțiune, în demersul său de realizare, de vindecare, în evoluția sa.

Principala diferență dintre empatie, compasiune și simpatie este oferită de emoție și perspectivă, care sunt implicate în interacțiune sau nivelul de implicare și relație. Studiile arată că atunci „când trecem de la simpatie la empatie la compasiune, aducem în plus niște acțiuni pe lângă intenția noastră. În loc să stăm în fața celui care suferă, suntem alături de el” (David S., 2022). Simpatia (greacă *sympathes*, „având sentimente comune, simpatic”) este o expresie externă a emoției. Simpatia este o simplă recunoaștere: „îmi pare rău că te doare”; empatia este împărtășită: „îmi pot imagina cum se simte durerea ta”; iar compasiunea ne cere să luăm măsuri în slujba altuia: „tu suferi și voi face tot ce pot pentru a ajuta” (David S., 2022).

Studiile arată că reacțiile emoționale pot fi învățate din copilărie într-un mod condiționat sau indirect prin simpla observare a modului în care părinții reacționează la diverși stimuli sau stresori. În mod asemănător, ei pot învăța de la părinți emoții funcționale precum empatia și compasiunea. E foarte interesant faptul că cercetarea științifică arată că prin activarea specifică a reglării emoționale a altor oameni, în timp ce manifestăm empatie, compasiune și le oferim sprijin emoțional sau îi ajutăm să își reducă stresul, în creier apare o activare concomitentă, similară propriei reglări emoționale, contribuind la reducerea propriului stres și a impactului său asupra sănătății noastre (Guendelman, S.și colaboratorii, 2022).

Când simțim compasiune pentru alți oameni, de fapt, facem îmbunătățiri în propriul creier și ne echilibrăm emoțiile contribuind la propria stare de bine, emoțiile ne creează conexiunile cu noi înșine și cu ceilalți, ele schimbă modul în care ne simțim și modul în care reacționăm, fiind răspunsuri la percepția și înțelegerea situațiilor sau a evenimentelor de viață.

Emoțiile ne afectează corpul și comportamentele, dar și viziunea asupra lumii, iar când privim lumea cu compasiune crește toleranța și percepția asupra iubirii se îmbunătățește. Așadar, să privim și să interacționăm cu lumea cu toată compasiunea!

O luptă de lungimea unui gând care doare

Daria VOINEA

Aceeași frângere de aer din corpul meu
O dilatare a simțurilor,
O înscenare tacită de dragoste.
Aceeași fragmentare a timpului
Timp cu ghimpi în lumea mea,
Același ambalaj de plastic
Care mă strânge din ce în ce mai tare
Și aceeași ochi care privesc în gol.
Foșnește un fel de staniol care îmi stă în loc de inimă
Se încinge puternic de la bătăile pe secundă
Ia foc, mai apoi, întregul meu corp
La auzul unei promisiuni.
Se simte ca o zeitățe ce îmi străpunge mintea
Iar apoi mă-ntoarce pe dos
Aceeași frângere care mă pune să stau pe coji de nucă,
Acum mă forțează să mă despic încontinuu

Seara,
Gândurile mele nasc gânduri
Ele se îmbrățișează cu altele
Devin gânduri mari, carnoase
Le împletesc între ele
Ele vin și mă împletesc pe mine
Ajung să cred în ele
Să le disec, să le sfârâm
Mă agăț de un gând și mă doare

Mă doare cum atârni de propria minte
Care mă minte și mi-am spus
Să o mint și eu pe ea
Să îmi spun că ne mințim reciproc
Dar tind să nu cred.
Cuvintele din mintea mea își scurg
veninul apos
Sunt lichide și gri
Mi-am luat o pensulă să le fac să pară
Așa cum îmi spune lumea
Dar se învrăjesc împotriva mea
Și începem o luptă.
Mă lupt cu mine
Și eu cu un eu
Gândurile se luptă între ele
Și pierdem
Azi m-am pierdut pe mine
Poate mâine am să mă regăsesc

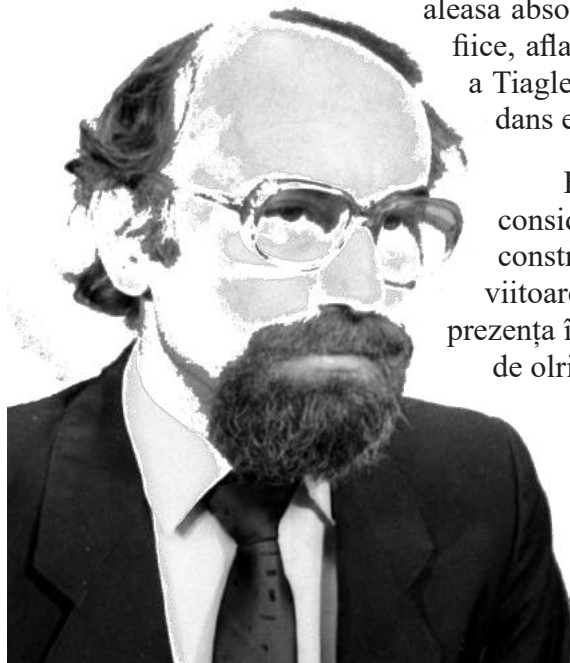
Uniți-vă subtil!

Ion MANEA

Sala era mare și primitoare, atmosfera încântătoare, de afară se auzeau cântecele de vară ale păsărelelor locale, iar generalul cu 452 de stele Temistocle Scutaru, ajutat de ofițerii lui, se ocupa de toate amănunțele organizării întâlnirii, rezolvând din mers noile mici probleme apărute. Niciodată clădirea nu fusese onorată de o asemenea selectă prezență și niciodată mai bine păzită.

Complexul Comunicațional din Vagna Zădeni fusese amenajat din fonduri exclusiv europene pe locul fostului Centru de Primire și Prelucrare Superioară a Laptelui de Vacă a Cooperativei Agricole de Producție și cuprindea un ansamblu de încăperi funcționale, birouri, săli de ședință, încăperi de relaxare, camere pentru ziariști, plus o latură de minihoteluri, restaurante, baruri, piscine, jocuri electronice, un mic cazinou și alte multe anexe.

Aflat în delegația Tiaglei, Ion Ionescu își reaminti cu adâncă emoție clipa primului dans săvârșit aici, în fosta lăptărie, cu Sefora, femeia ce avea să devină aleasa absolută a inimii sale și mamă iubitoare a unicei lor fiice, aflată acum la cârma frumoasei și inegalabilei cetăți a Tiaglei. Ce se înălțase apoi peste urmele pașilor lor de dans era o adevărată bijuterie.

Fusese aleasă pentru marea întâlnire sala „Platon”, considerată a fi cea mai potrivită pentru un dialog constructiv între cele două părți foste beligerante, viitoare parteneri, mai ales că se ținuse cont și de prezența înalților oaspeți sosiți de la forurile superioare sau de oriunde ar fi venit ei.

Locurile fuseseră marcate de oamenii generalului, așa încât fiecare s-a așezat în fața numelui printat cu litere mari și evidente pe plăcuțele de protocol. Paris Mumuleanu Baldovin și Hector Dobrogeanu Serea erau postați pe latura dinspre Riabla, iar Elena Ionescu și Hortensia Bengescu pe cea dinspre

Tiagla. Între ei, la distanțe rezonabile, luaseră loc Cel Prea Înalt, alături de Cea Prea Înaltă, Iris, lângă Omul cu Traista Până la Pământ, apoi Extraterestrul și Extraterestra, mici și abia văzându-se din scaune. Mai erau prezenți Ion Ionescu, fostul cavaler teuton și vrăjitor profesionist, însoțit de doamna Sefora Ionescu, Terente Stelaru, fostul lider al societății civile riagleze, pustnic acum, care revenise din zborul de rodaj și-și odihnea liniștit aripile în spatele scaunului încredințat.

Ziariștii n-au avut acces, fiind invitați să aștepte afară, în fața impunătoarei clădiri.

- Stimați invitați, își începu Paris Mumuleanu Baldovin discursul de dechidere a lucrurilor, ziua cea mare a sosit! Ceea ce vom stabili noi astăzi aici va intra direct în istorie și acolo va rămâne în veci!

- Fără vorbe mari, primare! Treci direct la subiect!

Intervenise Cel Prea Înalt, căruia i se adusese un jilț special, în care să încapă comod. Capul îi ajungea până spre tavan, chiar dacă ședea, picioarele i se lăbărtau pe o distanță apreciabilă în spațiul de sub masă, iar deasupra, uriașele mâini își găseau cu greu locul. Cele două perechi de aripi din spate erau așa de bine strânse și camuflate, încât nici nu se vedeau.

Un jilț asemănător, mai puțin impunător însă, i se adusese la dreapta lui Celei Prea Înalte, dar mai puțin înaltă decât Cel Prea Înalt. Părea absentă, cufundată în alte lumi și mânuia de zor două croșete de aluminiu aurit, lăsând să iasă de sub mâinile sale agile o broderie curioasă, în care un ochi avizat ar fi putut descoperi o rețea de steluțe, intercalate cu cerculețe asemănătoare celor de pe nava-ciupercă cu care venise, și, între ele, din când în când, chipurile aproximative

ale lui Paris și Elenei, primarii celor două cetăți angrenate în aceste tratative istorice.

- Ce vrei să croșetezi, madam? o întrebase șoptit Iris, care stătea alături și care își odihnea aripile aurii cu o delicatețe admirabilă.

- Ei, un milieu pentru miri, doamnă scumpă. Sper să le placă!

Iris se închină a mirare cu aripa dreaptă și ciuli mai bine urechile la interpelarea Celui Prea Înalt.

- Nu de vorbe avem noi nevoie aici, ci de fapte! continuă el. Zi ce aveți de gând să faceți! Concret și punctual!

- Ai puținică răbdare, Mult Prea Înalte! replică Paris.

Acesta se ridică brusc de pe jilț și creștetul îi atinse ușor tavanul alb, producând un sunet scurt de clopot tras cu sfială, și zise:

- Fără nicio răbdare! M-am săturat de chestia asta a voastră cu aveți puținică răbdare, gata, secolul așteptat a sosit, la treabă!

Făcu o pauză, își domoli glasul și continuă:

- Iată cum faceți! Tu, primarul de Riabla, o iei de nevasta pe Elena Ionescu, primarul de Tiagla, iar adjunctul tău, Hector Dobrogeanu Serea, o va lua de nevastă pe Hortensia Bengescu, adjuncta ei! Gata cu războiul, v-ați bătut destul, iubiți-vă acum!

- Așa e, iubiți-vă în lanurile de porumb! strigă de la locul lui Ion Ionescu

Se făcu apoi o tăcere adâncă. Elena și Paris se priveau cu înțelesuri numai de ei știute și atunci se auzi glasul domol al Celei

Prea Înalte:

- Luați-vă, mamă, că sunteți frumoși toți patru!

- Dar noi am stabilit deja căsătoriile, stimată doamnă! zise apăsător Elena Ionescu. Nu știu de ce ne tot dați sfaturi. Nu trebuie să ne spuneți voi ce avem de făcut, asta e amestec în treburile interne!

În acel moment, ușa se deschise brusc și, în ciuda încercării celor doi ofițeri străjeri postați de-a dreapta și de-a stânga de a opri, o doamnă elegantă, cu trăsături alese, pătrunse val-vârtej în marea sală. O urmă un bărbat scund, în costum și cravată, care semăna izbitor cu Emmanuel Macron, președintele Franței.

- Ei, ce faceți voi aici? strigă femeia din mers. Puneți țara la cale fără noi? Sunt mama lui Paris! strigă ea și o rumoare stranie cuprinse încăperea.

- L-am adus și pe tat-su! mai zise, arătând cu privirea spre însoțitor. Are program foarte încărcat, dar l-am bătut la cap până a acceptat. Da, nu vă mirați, chiar el este! Emmanuel, zi și tu ceva!

- Bonjour, mes amis! se auzi clar și franțuzește.

O altă rumoare veselă se avîntă spre tavanul bine luminat.

- Bine, când l-am făcut pe Paris, la Paris, că de aia i-am și pus numele de Paris, era un biet student, sărac și pricăjit...

- Sărac, dar cinstit! accentuă Macron, de data aceasta, într-o română cu puternic accent riablez.

Paris Mumuleanu Baldovin privea uluit și nu știa nici ce să creadă, nici ce ar

trebui să facă. Mai confuz decât el, Hector Dobrogeanu Serea căuta ajutor în privirile Hortensiei Bengescu.

- Bine, domnule președinte, sări Cel Prea Înalt, să vii dumneata așa, fără să ne spui nimic? Te-am fi băgat în protocol!

Roti apoi capul prin sală și întrebă cu glas autoritar:

- Are cineva rude în SUA? Ca să știm la ce ne putem aștepta.

Cam în același timp, Paris se ridică de la locul lui, ocoli masa și se aruncă în brațele mamei. Macron îl mângâie pe creștet, iar la masa cea mare, doamna Sefora Ionescu începu să plângă atât de duios, încât domnul Ionescu se abținu s-o întrerupă. I se auzi și glasul stins:

- Mânca-l-ar mama pe el...

- Vive la France! strigă ridicându-se în picioare de la locul lui Ion Ionescu.

- Parise, interveni Extraterestrul, treci, domle, la loc, avem timp să ne pupăm după!

- Așa e, treci la loc! sări și Extraterestra.

Pentru că primarul Riabiei nu se putea dezlipi de sânul mamei, pe care după atâta amar de vreme o vedea, și nici de sub mână binecuvântătoare a tatălui pe care îl vedea pentru prima oară, Terente se înălță, zbură pe deasupra mesei, îl luă aproape pe sus pe Paris și-l aduse la locul lui. În același timp, apărură doi indivizi din gardă, care aduseseră două scaune pentru cei nou veniți.

- Luați loc, doamnă și domnule! reîncepu să vorbească Cel Foarte Înalt. Prezența Franței ne onorează, ea mereu a fost prin preajmă la toate unirile săvârșite pe aceste meleaguri! Sigur, nu putea fi la prima,

cea dintre Roma și Sarmisegetuza, dar la toate celelalte a fost și iată-o acum, la cea mai nouă, dintre Tiagla și Riagla.

Un ropot de aplauze și un zumzet de urale o făcură pe mama lui Paris să-și afișeze ostentativ mândria pe față. Emmanuel făcu o plecăciune protocolară.

- Vive la Roumanie! strigă el

- Ziua bună, boieri dumneavoastră! Cu aceste cuvinte simple, rostite parcă de la o înaltă tribună populară, intră în încăpere, într-o costumație care aducea aminte de sfârșitul veacului al XIX-lea, un bărbat de statură mijlocie, foarte arătos, cu o înfățișare aleasă și ademenitoare.

De la locul ei, Extraterestra tresări și simți cum i se înfierbântă sângele în vene. Cea Prea Înaltă aproape că greși cerculețul din mileul mirilor, iar doamna Sefora Ionescu, până și ea, simți nevoia să privească intens spre barbișonul irezistibil al celui ce abia intrase.

- Vai, ce bărbat frumos! exclamă Iris, fâlfâind tandru din aripile sale aurii.

Omul cu Traista până la Pamînt de alături îi aruncă imediat o privire muștrătoare.

Și atunci cel nou intrat grăi:

- Că sunt Alexandru Ioan Cuza nu încape nicio îndoială, vreau să vă spun însă că special am fost adus de pe soclul statuii mele din Tiagla pentru a susține cu toată tăria tot ceea ce se va hotărî la acest summit! Sunteți pe drumul cel bun. Trăiască Unirea! Urmați-mi exemplu și uniți-vă subtil! mai zise și dispăru ca și cum n-ar fi fost.

- Doamnelor și domnilor! se auzi imediat glasul solemn al lui Ion Ionescu. Mă simt obligat să fac unele precizări. Da,

a fost Alexandru Ioan Cuza, dar numai o hologramă a lui, una produsă de mine, printr-o mică și modestă vrăjitorie menită să sublinieze perenitatea actului unional pe ținuturile noastre atât de frumoase și bogate.

- Tată! se auzi glasul primăriței de Tiagla, chiar nu te-ai putut abține?, avem chestiuni importante la ordinea zilei, ce naiba, mă mărit!

- Gata! aproape că urlă Bărbatul cu Traista Până la Pamânt, tăcut și absent până atunci. Ascultați ce vă spun vouă că numai așa veți înțelege tot ce a fost și mai ales tot ce va fi!

Iris, aflată lângă el, îi întinse paharul plin cu apă de pe masă, el sorbi solemn de câteva ori, apoi continuă:

- Noi toți ăștia din alte părți, veniți aici din spații superioare, unii cu aripi, alții fără, suntem prezenți nu pentru a vă spune ce să faceți, ci cum! Eu am descins primul, la Tiagla, cu trenul, m-am cazat în cavoul roman din motive absolut strategice, pe care n-o să le aflați niciodată, și m-am apucat de treabă. Știu totul despre voi și încă ceva pe deasupra. Am aici, în traista mea, viitorul vostru și de aceea atârnă până la pământ! Dar s-a întâmplat o minune, doamnelor și domnilor, da, o mare minune! Căci, în loc să vă convertim noi pe voi, voi ne-ați convertit pe noi!

- Este știută puterea patosului nostrum ancestral! strigă de la locul lui Hector Dobrogeanu Serea. Suntem mândri!

Bărbatul nu-l luă în seamă și continuă.

- Onorată asistență! Vreau să vă comunic ceva extrem de important! Eu m-am îndrăgostit de Iris și o cer de nevastă!

- De când tot aștept eu cuvintele astea!

sări imediat Iris. Și eu te iubesc, Trăistosule!

Fâlfâi apoi din aripi se înalță și făcu un rotocol erotic deasupra încăperii.

- Pax vobiscum! se auziră ca o binecuvântare vorbele lui Terente Stelaru, care se înalță și el, se alătură zburătoarei și i se adresă de acolo, de lângă candelabru:

- Mulțumesc , doamnă, pentru aripile donate! Îmi vin perfect!

- Se profilează o nuntă multiculturală! exclamă patetic Ion Ionescu.

Câteva aplauze răzlețe izbucniră mai ales dinspre partea feminină.

Ion Ionescu reveni:

- Așa stand lucrurile, vreau să vă înștiințez, dragii mei, că anul acesta, în septembrie, eu și doamna Ionescu vom sărbători 30 de ani de la fericita noastră căsătorie, drept pentru care vă cer îngăduința să fim și noi cuprinși în această istorică faptă matrimonială, la capitolul nunta de perle!

- Pax Vobiscum! zise din nou pustnicul Terente Stelaru.

- Parise, mamă, ia-i pe toți sub oblăduirea ta, că, dacă semeni cu mine, ești tare bun la suflet!

- Așa erai și când m-ai abandonat la orfelinat, mamă? izbucni Paris.

Femeia plecă privirile în pamânt. O salvă Emmanuel care rosti:

- Dar la sufletul meu de urmaș al lui Napoleon Bonaparte nu te gândești, madam? Poate seamănă cu mine băiatul!

- Stați puțin, oameni buni! Și ființe bune, că unii dintre noi suntem altceva. Pe noi,

oaspeții voștri de la Forurile de Sus, nu ne luați în seamă? Nu merităm și noi o minimă recompensă, sau măcar o atenție, acolo, pentru efortul depus întru pacea și unirea voastră? se precipită într-un neașteptat șir de vorbe Cea Prea Înaltă.

- Chiar așa! sări Sefora Ionescu.

- Vă mulțumesc pentru sprijin, scumpă doamnă, că tare frumos ați coafat-o pe draga mea Cea Prea Înaltă, și am dori și eu și ea să o mai coafați, i se adresă Cel Prea Înalt. Apoi către sală:

- Sigur că merităm ceva recunoștință și, de aceea, vă rog aici, domnule primar, doamnă primăriță, onorată prezență, să ne primiți și pe noi la nunta voastră, că la noi, acolo foarte sus de unde venim, nu se practică așa ceva, noi nu suntem cununați, deși ne iubim al naibii de mult, ne primiți?

Cu o desfacere domoală dar amplă a celor patru uriașe aripi vorbitorul produse în încăperea o briză de aer rece, stelar. Se vedea pe chipul lui imens cât de emoționat era. Alături, Cea Prea Înaltă plângea într-o batistă albă cu cerculețe roșii.

- Uraaa!!!! se auzi din piepturi unanime, iar pustnicul Stelaru mai zise o dată, acum din adâncul sufletului și puterii sale, acoperind uralele:

- Pax Vobiscum!

- Mai e cineva care vrea să se înscrie la nunta noastră? întrebă în rumoarea generală Paris Mumuleanu Baldovin, care își mai revenise din uluiala produsă de revederea mamei și de vederea pentru prima dată a tatălui.

- Gata, Parise, închide lista! porunci cu o autoritate surprinzătoare până atunci Elena Ionescu, cea care va fi, în foarte scurt

timp, Elena Ionescu Mumuleanu Baldovin.
E nunta noastră, nu nuntă colectivă!

- Nu se poate, protestez! se auzi un glas subțirel, armonios și parcă venit din altă lume. Era Extraterestra, care se ridicase în picioare, ridicându-și bărbia puțin deasupra mesei. Nici eu, glăsui ea, nu sunt cununată cu masculul meu drag, aici de față, și mi-a plăcut la voi, am și luat tărâțe de borș de la madam Maricica Istrati, de aici, din sat, și vrem să ne băgați și pe noi în nunta voastră!

- Bine, se aprobă, concesionă Elena. Ai noroc că îmi ești simpatică.

- Mulțumim! spuse simplu Extraterestrul.

- Pax Vobiscum! se auzi iar glasul lui Terente Stelaru, pustnicul.

- Mai are cineva de spus ceva? întrebă Paris Mumuleanu Baldovin.

- Da, eu! zise pe un ton misterios Ion Ionescu.

- Ai cuvântul, tată socru!

- Onorată adunare! Ce să mai lungim vorba? Atât vă spun eu vouă, că v-am făcut rost de locul de nuntă! E cadoul meu pentru toți mirii și miresele! Și pentru viitorul noii cetăți ce se înfiripă acum și aici!

O rumoare misterioasă densă, ca un roi imens de albine, murmurând uimirea inefabilă în fața unei flori pe care n-o mai întâlniră niciodată, se înălță spre tavanul ireal de alb.

ART CITY reading

Catedra de pian a Școlii de Arte din cadrul Centrului Cultural Dunărea de Jos, coordonator profesoara de pian Capră Angelica a organizat un recital extraordinar susținut de pianiștii: Piro Gagi, lector universitar doctor la Universitatea „Dunărea de Jos” - Galați și Universitatea Națională de Muzică București și fratele său Gjergji Gaqi, profesor asistent de pian la Universitatea din Arkansas-Texas. Li se alătură soprana Mihaela Ariton, studentă la Facultatea de Arte din Galați și într-o scenetă inedită talentații elevi din Tecuci: Alexandra, Teodora și Maria.

CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

Împreună
pentru o
cauză nobilă!

Recital
Muzical

Gaqi Piano Duo

Soprana Mihaela
Ariton

Invitați
Speciali:
Tanțau Alexandra
Ariton Teodora
Ariton Maria

31 Iulie, Centrul
Cultural
"Dunărea de
Jos", Galați,
ora 18:00

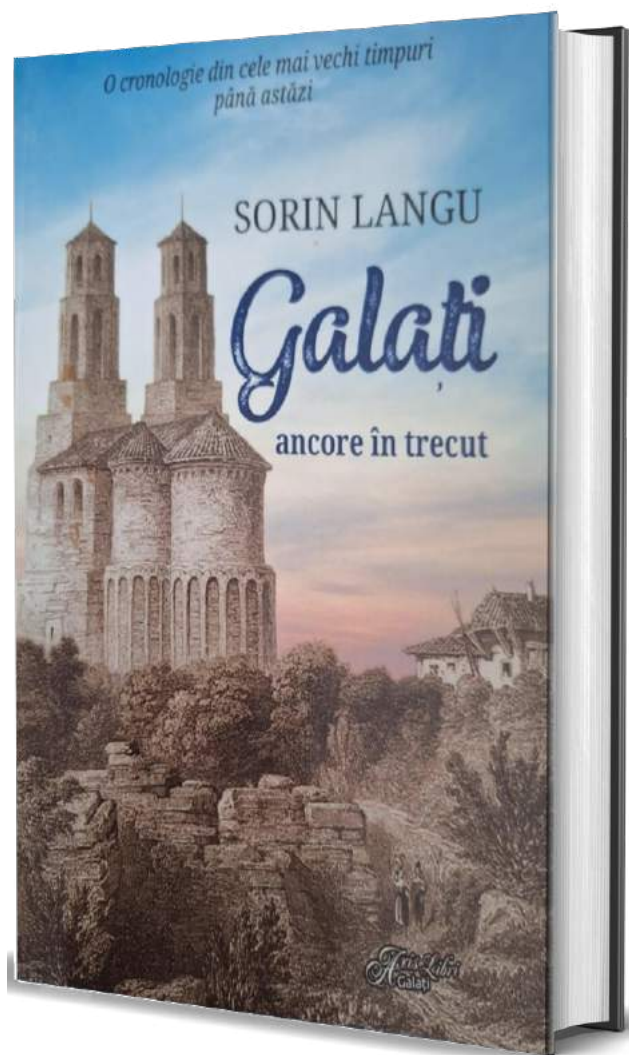
Acest eveniment a fost organizat pentru o cauză nobilă: achiziționarea unui pian pentru Casa de Cultură Tecuci.

O carte-document privind istoria Galațiului

Ghiță NAZARE

Știam că profesorul Sorin Langu lucrează de câțiva ani la o carte-document privind istoria Galațiului. Am avut privilegiul să o consult în manuscris, să exprim chiar câteva opinii privind structura și așezarea în pagină a conținutului acesteia. Finalizarea demersului științific al profesorului Langu a avut loc acum câteva zile, prin efortul profesionist al Editurii *AXIS LIBRI* a Bibliotecii „V.A. Urechia” și a Tipografiei *SYNAPO ART SRL*, Galați.

Conținutul cărții ne îndreptățește să considerăm că trăsăturile determinante ale acesteia sunt **UTILITATEA, OPORTUNITATEA ȘI EFICIENȚA**. Cartea este utilă oricărui cititor gălățean, în primul rând, indiferent de vârstă, de la adolescență la senectute, de statut social, fie elev, student sau profesor, muncitor, medic sau artist, scriitor, jurnalist sau prelat, cercetător, manager sau om politic etc. În acest sens, tematica volumului este diversificată, abordând aspecte sociale, economice, culturale, științifice, spirituale și politice, satisfăcând nevoi intelectuale dintre cele mai diverse. Cartea reprezintă o șansă pentru fiecare gălățean de a-și putea măsura cu argumente concrete mândria și patriotismul local în context național și chiar universal.

Sorin Langu ne oferă prin cartea sa peste 2700 informații comentate despre istoria orașului Gațați, mărturii ale unor călători străini, oameni de cultură ai lumii care au vizitat în diferite timpuri orașul nostru, gălățeni care au îmbogățit prin creația lor cultura și civilizația națională, europeană și chiar mondială, informații despre edificiile civile, medicale, culturale, industriale, religioase ridicate pe colinele Galațiului, cât și informații privind calamitățile cu care s-a confruntat orașul nostru de-a lungul timpului: epidemii de ciumă, holeră, inundații, cutremure, incendii etc.

Câteva exemple în acest sens sunt edificatoare. Negustorul Tommaso Alberti trece prin Galați în anul 1609 și menționează că „ne-am simțit foarte bine, am găsit pește mult și bun, la un preț foarte ieftin, aproape pe nimic”; călugărul Niccolo Barsi apreciază, în urma vizitei făcute la Galați în anul 1633, că „orașul Galați este foarte frumos, așezat pe malul fluviului Dunărea...Aici locuiesc moldoveni, turci, greci, unguri. Se găsește pește din belșug, morun, icre negre, nisetri și crapi”; călătorul englez Robert Bargrave consemna, în urma vizitării Galațiului, în anul 1652: „călătorii sunt primiți cu atâta bunătate, conform obiceiului, încă nici o țară nu i se poate asemui...Orașul nu este mare, dar clădirile sunt frumoase și bune... sunt acoperite cu șindrilă, pusă una peste alta și armonios împodobite”; cunoscutul cleric sirian ortodox Paul de Alep vizitează Galațiul în anul 1653, despre care scrie: „orașul Galați are opt biserici, cele mai multe din piatră...Cea mai mare dintre ele este închinată Maicii Domnului, este toată din piatră fățuită, cu trei turle înalte, în vârful cărora se află cruci mari, aurite”; ambasadorul polonez la Constantinopol, contele Mniszech, trecând prin orașul nostru în anul 1755, notează că Galațiul

este un „oraș foarte înfloritor, așezat la malul Dunării...așezarea lui este înfloritoare și prielnică pentru negoț...”, iar consulul francez la Smirna, Charles de Peyssonnel, scria în anul 1759 că „Orașul Galați este schela cea mai însemnată din Moldova”.

Galațiul a fost onorat de-a lungul timpului și de vizita altor personalități economice, culturale, politice, militare dintre care amintim: matematicianul Ruggiero Giuseppe Boscovich (1761), marele revoluționar italian Giuseppe Garibaldi (1826), celebrul pianist Franz Liszt (1847), soprana Carlotta Patti (1869), regina Olga a Greciei (1873), regina Natalia a Serbiei (1891), generalul rus Pavel Kisseleff etc.

Semnificativ este și faptul că orașul nostru este consemnat încă din evul mediu în diferite documente de interes universal, astfel: prima ediție a Atlasului lui Abraham Ortelius menționează Galațiul (1570); Galațiul este prezentat pe o hartă a Moldovei, apărută la Florența (1585), în atlasul cartografului flamand Gerard Mercator, la Duisburg (1595), ca și în celebra enciclopedie a lui Diderot (1757).

Galați-ancore în trecut, cartea trudită de profesorul Sorin Langu, cuprinde o bogată galerie de personalități ale României, chiar ale lumii, care au văzut lumina zilei în orașul nostru, dintre care menționăm: pictorul Nicolae Mantu (1871), pictorul Camil Ressu (1880), matematicianul Victor Vâlcovici (1885), compozitorul, muzicologul, filosoful, scriitorul și traducătorul Dimitrie Cuclin (1885), marele artist liric Nicolae (Nae) Leonard (1886), economistul, sociologul și politicianul Virgil Madgearu (1887), Max Auschnit, unul dintre cei mai mari industriași din perioada interbelică (1888), istoricul/arheologul Mircea Petrescu-Dâmbovița (1915), soprana Ileana

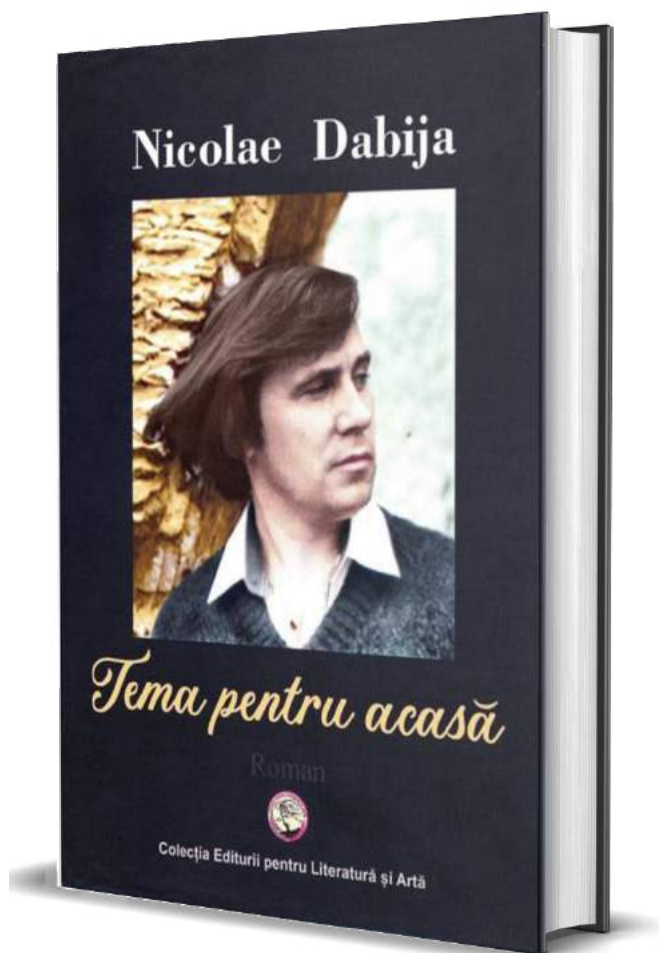
Cotrubaș (1939), Radu Lupu, unul dintre cei mai mari pianiști contemporani (1945), scriitorul Virgil Tănase (1945) etc.

Deosebit de semnificative sunt informațiile cu conotație istorică: la sfârșitul secolului al XV-lea „Galațiul rămâne singurul port al Moldovei după cucerirea Cetății Albe și a Chilieii de către turci”; în anul 1564, Suleyman Magnificul ordonă lui Alexandru Lăpușneanu echiparea tuturor bărcilor de la Galați și trimiterea lor spre a prinde hoții care apăruseră în jurul Chilieii; în anul 1595 trupele lui Mihai Viteazul, conduse de frații Radu și Stroe Buzescu, vin la Galați în întâmpinarea tătarilor; războaiele ruso-turce din secolul al XIX-lea implică și Galațiul etc. În anul 1846 se înființează Grădina Publică; în anul 1851 ancorează pentru prima dată în portul Galați un vas sub pavilion american; în anul 1856 Galațiul devine sediul Comisiei Europene a Dunării. În general, în secolul al XIX-lea Galațiul își deschide relațiile cu Europa, cu lumea, prin înființarea în orașul nostru de consulate.

Informațiile documentare adunate și comentate de Sorin Langu despre Galați ajung până în anul 2020. Cartea sa, *Galați-ancore în trecut*, este, deopotrivă, un necesar instrument de cercetare pentru specialiști, cât și un foarte util izvor de informare și documentare pentru toți locuitorii Galațiului, de la mic la mare, indiferent de vârstă și profesie. Este necesar să se afle în dotarea fiecărei biblioteci școlare și publice.

Semnificativă prin modestie este mărturisirea autorului: „În această carte nu am epuizat istoria Galațiului: sunt convins că mai sunt arhive, documente, imagini de scos la iveală, tablouri etc. Istoria Galațiului se scrie în continuare!”

ART reading CITY

Tema pentru acasă

- roman -

Editura pentru Literatură și Artă

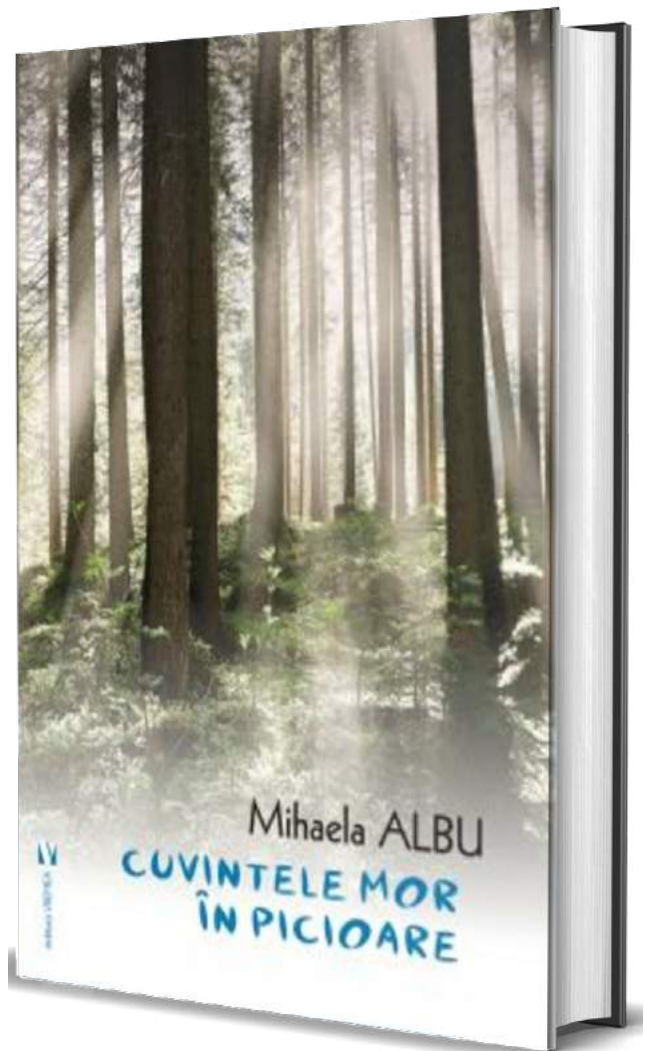
Chișinău, 2022

Filozofia de viață și de moarte a cuvintelor

Victoria MILESCU

Noua carte a doamnei Mihaela Albu, *Cuvintele mor în picioare*, apărută la Editura Vremea din București, în 2024, mi-a reamintit de piesa de teatru *Copacii mor în picioare*, a dramaturgului spaniol Alejandro Casona, pe care am văzut-o în adolescență, o piesă vorbind cu melancolie dar și cu o undă de umor despre bătrânețe, despre înfruntarea ei cu demnitate, în fapt despre timpul care ne fură tăcut și definitiv anii. Despre timp este vorba și în cartea de față, el însemnând viață curgătoare, oamenii legitimându-și viața prin cuvânt. Căci la început, cum se spune, a fost cuvântul, cel ce a creat prin energia sa lumea care, la rândul ei, a creat cuvinte pentru lucrurile din jur.

Cartea doamnei Mihaela Albu, poetă, eseistă, prozatoare, critic și istoric literar, profesoară universitară în țară și în SUA, se remarcă printr-o deosebită abilitatea lexicală, prin echilibrul fin al tonurilor și nuanțelor unei game largi de idei și sentimente captate și transfigurate cu talent și determinare. Experiența poetică este evidentă, autoarea abordând uneori o anume detașare față de realitatea înconjurătoare, consemnându-i astfel la rece elementele ce-i oferă semnificație, simbol identitar.

Stilul clar, limpede slujește minunat tema de anvergură, cum este cea a timpului. Față de acesta, se observă o atitudine când senină, de acceptare („Ceasornicul vremii/ Cu-ncetul mă petrece”), când de răzvrătire – postură evident splendid-eroică în temeritatea ei. Poeziile „Ceasul”, „Calendar”, „Oglinda timpului”, „Netimp”, „O zi” etc., vorbesc exclusiv despre timp în corelație cu alte lucruri în care acesta se infiltrează cu efecte văzute sau nevăzute. Uneori, spune poeta, timpul e un tren care „În loc de combustibil înghițea ani;/ Zile, săptămâni, luni/ mesteca./ Uneori îl vedeam,/ De cele mai multe ori nu”.

În vers liber, sau cu rimă, poeta e romantică, visătoare, dezinvoltă. Elanul suprarealist valorifică în plan ascensional un ton reflexiv ca în amplul și cel mai frumos poem din carte, „De-aș avea...”. „De-aș avea timp, aș cumpăra o corabie/ aș colinda pe toate mărilor prietenilor/ Aș ancora la țărmul fiecăruia/ să-i dau binețe/ să-i iau tristețea rătăcirii în lume/ s-o încarc pe corabia mea./ Aș rătăci apoi cu încărcătura/ aș deschide câte o ușă/ câte o fereastră/ fiecare fir din gândurile lor să treacă spre Cer/ să rămână acolo/ să înțeleagă atunci Cel de Sus/ ce poate fi cel mai greu de înțeles: Ce înseamnă să fii om! (...) De-aș avea timp, aș cumpăra o mașină a timpului./ Aș trece prin ani și zile, prin ceasuri/ prin case/ prin munți, prin dealuri și văi./ Aș lua de mână un copil/ un bătrân/ Le-aș pune pe umăr zâmbete/ să le luminez vremea./ Le-aș privi ochii îndreptați spre Cer și le-aș sădi în inimi încrederea. Bucuria de a fi om!// De-aș avea timp, aș merge pe jos/ din loc în loc/ în pădurea în care copacii prieteniei își pleacă ramurile în mângâiere/ în îmbrățișare./ Aș pași cu speranță/ cu încredere./ Nu m-aș gândi la nimic. Pur și simplu aș urma linia vieții./ O linie niciodată îndeajuns de lungă pentru fiecare!// O, de-aș avea bani!/ De-aș avea

bani/ aș cumpăra pentru fiecare om – de lângă mine/ sau mai de departe –/ Timp!”

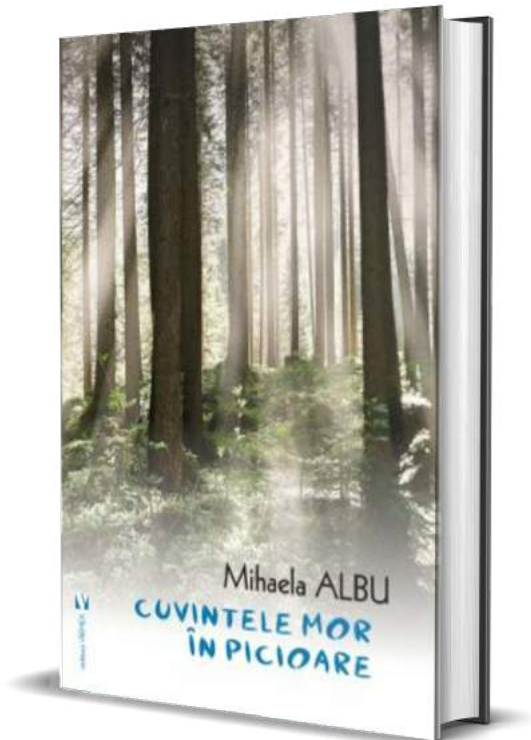
Dar dacă timpul nu se lasă cumpărat, atunci e capturat de fotografie: „Fotografia ține în brațe/ strâns/ Timpul/ Nu-i mai dă drumul”. Numai cel ce iubește nespuse de mult viața conștientizează dramatismul luptei pentru fiecare zi. Între noțiunile timp și vreme se află moartea, ea, „generoasa doamnă”, asociată cu noaptea, pe care o ființă solară ca poeta noastră nu poate decât s-o repudieze: „Iubesc ploaia, iubesc luna, chiar și norii în luptă cu soarta/ acoperind zorii .../ Dar ... urăsc, urăsc cu patimă noaptea!” Elementul natural recurent este marea; nu vom întâlni aici munți, dealuri, câmpii, ci obsesiv marea cu valurile ei neliniștite – ecou al zbuciumului sufletului omenesc, cu adâncimi și zbateri fascinante. Marea este o provocare pentru statuarea ființei omenești, lupta cu imensitatea ei fiind la fel de temerară ca aceea cu timpul: „Am învins în lupta cu marea rămânând nemișcată/ când valul izbea cu forța împrumutată de la vânt”. Luciditatea cu care e consemnată trecerea ingrată a timpului nu exclude afirmarea unei structuri robuste, pozitive, solare. Poeta rămâne „Mereu îndrăgostită de lumină”, așteptând încercările vieții parcă pentru a-și reitiera dragostea de viață întrebându-se ce-i fericirea și recunoscând că a cunoscut fericirea, martore fiindu-i cuvintele pe care le colecționează pe unde le întâlnește declarând: „Sunt, iată, un călător prin lumea voastră!” Da, însă un călător poet care scrie cu puful păpădiilor, fiindcă în acest fel scrisul e dus mai departe, în lumea largă.

Fără să aparțină unui anume curent literar, Mihaela Albu, și-a găsit un drum propriu, o marcă poetică, păstrându-și identitatea prin devotamentul față de cuvânt – o ființă vie ce se naște, crește și moare.

ART reading CITY

Cuvintele au viața lor, cu schimbări uneori neașteptate de-a lungul anilor. Poemul „Cuvintele mor în picioare”, cel care dă titlul cărții și care este așezat la final, reprezintă poemul-cheie, unul modern, elaborat al filozofiei de viață al cărei flux circulă cu și prin cuvinte, lumea cuvintelor fiind asociată cu lumea copacilor. „5. Neîndoios/ lumea cuvintelor – asemeni lumii copacilor: se nasc din sămânță de gând/ cresc chemate de lumina începutului/ rămân să umple zilele/ cu ozonul adâncului/ adus/ din lungă tăcere;/ Mor apoi demn/ în picioare./ – Dar nu de tot –/ Cioturi odrăslesc/ în pământul de-a pururi primitor/ al limbii dăruite/ odată cu zâmbet de mamă.”

Cuvintele, depozitare ale timpului lor, mor în picioare în paginile cărților, ale căror file provin din copaci care s-au jertfit ca ele să existe. Și totuși, cuvintele nu mor definitiv, rămân cioturi care își trimit prin vremuri sunete și sensuri, chiar dacă în alte veșminte, dar în esență aceleași.

revelație

proaspăt
senzorial visceral fragil
ludic
disperarea neliniștea
înjeluirea
mâlirea creierului
toate mi s-au lipit de trupul meu hăcuit
sunt gol
înlăuntrul meu își dăltuiesc cuib scorpionii
am întrebări
dar nu pot răspunde nu pot pricepe nu pot
înțelege
desprinderea
imaginația rețelei de fire cerești
rătăcesc prin câmpuri pârjolite și codrii
dezbrăcați

într-un departe
pășesc pe caldarâmul bolnav al târgului
meu surghiunit la condamnare

deodată
vorbesc cu cel ce se ascunde în bronhiile
mele
mă separ și murmur
moartea arată altfel

Mihai Babei
Membru al Uniunii Scriitorilor
din România

Cronica unui neam de creștini

Petronela APOPEI

„Mama! Numai când îi văd privirea, când o văd pe ea dispar grijile. Este Dumnezeu meu de pe pământ”, mărturisește cu atâta dragoste prozatorul Iosif Roca în romanul „Saga ceangăilor”, invitând lectorul la o incursiune în cronica unui neam de adevărați creștini pentru care Mama și Dumnezeu înseamnă viața, rațiunea de a trăi.

În parcursul narațiunii heterodiegetice în care naratorul este omniscient și omniprezent, iar relatarea este făcută la persoana a III-a, se simte un fior subiectiv și acea mândrie a autorului, un copil al plaiurilor băcăuane pline de legendă și de istorie („Asta pentru că m-am născut în inima satului Faraoani, situat în România, în preajma orașului Bacău, vechi de peste 600 de ani, despre care lumea știe că este locuit de ceangăi – sigur – alături de multe alte sate din Moldova. Când rostesc Moldova tremurul se intensifică pentru că este leagănul străbunilor mei care au călcat pământul faraoanean de sute de ani și datorită cărora sunt. Nu există loc în Faraoani neudat de lacrimile lor și nici palmă de pământ fără o picătură de sânge vărsat, prețul plătit pentru a duce viața mai departe pe aceste meleaguri.” – Nota autorului), bogate în oameni frumoși la suflet („Este bine știut că omul învață toată viața. Nu cred că a fost vreodată mai greu

pentru om, decât astăzi, să pătrundă esențele vieții și să fie conștient de calea urmată...” – Nota autorului) deștepți și muncitori, din care el își trage seva („Este bucuros pentru că îl simte pe tatăl mulțumit, tăcerea lui îl mulțumește, îi strânge mâna: Doamne, ce mult îl iubesc, ce mult îi iubesc! Voi răzbate pentru ei, pentru bunici, străbunici și cei dinaintea lor – voi răzbate – sunt pregătit.”).

Structural volumul se prezintă în trei capitole: „Dormi în pace, Zolly”, „Mihai deschide ochii” și „Ridică-te, ia-ți cartea și umblă!”, autorul optând pentru acea Trinitate Sfântă: Tatăl, Fiul și Sfântul Spirit, sau în raportare filosofică – legătura între minte, trup și suflet – cele trei capitole fiind istoria unui neam de oameni cinstiți și dreți, dar asupriți pe nedrept de pecețile celor răi.

„Saga ceangăilor” nu este o ficțiune, ci este un roman-document, bazat pe fapte reale, pe oameni adevărați, și constituit în urma a minuțioase cercetări istorice, a întâmplărilor trăite de cei numiți „ceangăi” („De aceea am citit atent articolele din presa românească și cea maghiară referitoare la acest subiect, o bună parte a studiilor, cărților și publicațiilor din țară și străinătate despre noi, despre graiul nostru numit în fel și chip: unguresc ceangău, maghiar ceangău, transilvan ceangău... Mereu nelipsitul apelativ ceangău. Așa fiind, am hotărât să folosesc în carte expresia graiul părinților... (...) Dar știu un singur lucru: Graiul părinților este cea mai valoroasă moștenire culturală transmisă și păstrată de înaintașii noștri cu sacrificii enorme.”).

Firul epic este așezat în ordine cronologică și se bazează pe două coordonate existențiale: graiul și credința („Graiul și credința romano-catolică au fost cei doi piloni de susținere și identificare de-a lungul timpului, pentru înaintașii mei, cel puțin pentru ultimii o sută optzeci de ani.”), iar întâmplările narate pornesc încă de „pe vremea lui Ștefan – Domnul Cel Mare”, traversează războaie, perioada comunistă, până în zilele noastre.

Romanul se înscrie în seria celor obiective (cu un caracter eroic), dar care descrie locuri, oameni care și-au pus amprenta asupra locurilor binecuvântate de Dumnezeu și de Sfânta Sa Maică („Grădinile Moldovei reintră sub protecția Maicii Domnului, mângâind inimile celor care o așteaptă de sute de ani”), iar Mâna Ei poate opri asupririle („Mâna Maicii Domnului oprește în mare măsură prigoana intelectualilor, a preoților și episcopilor, a tot ce nu corespunde noii ordini sociale...”).

Pentru romancierul Iosif Roca,

Mama, Dumnezeu, Iubirea și Adevărul sunt sinonime perfecte, deoarece stâlpul ființării sale se află în fiecare, în egală măsură, lumea sa interioară bazându-se cu o reală cucernicie pe tot ceea ce înseamnă dumnezeire.

Credința a fost călăuza unui neam de eroi de-a lungul vitregei sale existențe, pentru că în fiecare epocă, de fiecare dată s-a găsit cineva care să se adreseze în batjocură cu acel apelativ pe care acești oameni nu au cum să îl înțeleagă.

Ei nu sunt „străini”, nici „ai nimănui”, nici „fără țară”, ei sunt niște români vrednici și iubitori de țară, de tradiții și obiceiuri strămoșești, de grai și vorbă moștenite de la înaintași, de locuri și de divinitatea din sufletul lor.

Personajele au pe alocuri o aură de eroi, fiind caractere puternice care înfăptuiesc acte mărețe, sunt bărbați vrednici: Giurgi, Mihai, Andrei; femei care întregesc ideea ancestrală de familie: Anița, Ana, Marghita, Rozica; generații puternice care se dovedesc a fi arborele genealogic al naratorului (suprapus autorului).

Înzestrat cu un dar sadovenian al povestirii, Iosif Roca („Sciam ce simțeam, dar multe dintre frământări rămâneau neatînse.”) se bazează pe narațiune în demersul creator, aceasta fiind modul de expunere predominant, dar și modalitatea indirectă de a caracteriza personajele, uzitând și descrierea în prezentarea sa, dar și dialogul, realizând un tabloul al unor timpuri, oameni și vremuri necunoscute pentru mulți cititori.

Numai fiind parte din acest trup, participând la evenimente care au marcat destine, poți înțelege durerea unui neam întreg.

Numai fiii acestui ținut oprimat de „Omul Negru” pot înțelege durerea, dar și biruința binelui asupra răului.

Episoadele relatate sunt bine structurate, tocmai pentru a putea fi bine înțelese și pătrunse în tâlcul lor, ceea ce răzbate, indiferent de situație, fiind credința care poate salva omul de la pieire.

Te afli în fața unui film care se derulează pe îndelete, în care dorurile plâng în „Doina” eminesciană („De la Nistru până la Tisa/ Tot românul plânsu-mi-s-a”), destinele se împletesc în hora lor firească, în care Dumnezeu are grijă de fiecare dintre fiii Săi.

Realitate, legendă (a Dealului Mamelon, ș.a.), acte eroice, un roman monografic (în stilul lui Sadoveanu), personalități istorice (Ștefan cel Mare, Alexandru Ioan Cuza etc.) și religioase, „Saga ceangăilor” aduce în prim-plan activitățile, graiul (regionalismele), portul popular, tradițiile de nuntă, botez, masa de Paști, pagini din literatura română („Moromeții”, poezia eminesciană), dar mai ales dimensiunea religioasă („Bărbații își descoperă capetele și împreună cu familia îngenunchează, fac semnul crucii și rostesc împreună Îngerul Domnului – rugăciunea zilei.”) și sunt prezentate în manieră proprie de cel care s-a aplecat cu atâta dăruire cercetării neamului său de oameni curați la suflet, adică înțelepți și cuminți, adevărați români care viețuiesc în Faraoni.

Minunile făcute de Maica Domnului, revelațiile pe care personajele le au pe parcursul povestirii, o împletire de real și fabulos în aparență, dar de o veridicitate verificată, sunt etapele pe care le parcurg actanții, iar ceea ce iese în evidență este

curajul și demnitatea omului din Faraoni care își poate depăși condiția, dovedind că este om cu frica lui Dumnezeu și cu munca și înțelepciunea în piept (Andrei ajunge avocat, cooptat de o structură anume... la un moment dat).

Cel mai tânăr exponent al neamului său, Andrei trece și el prin situații excepționale (strămoșii săi au fost în războaie, au scris istorie, dar și acte ce atestă calitatea lor de buni creștini ce lasă moștenire fiilor lor acte doveditoare), este un elev extraordinar, reușește să învingă prejudecăți și obstacole, ajunge student eminent la Cluj, este corect, cinstit, bun, iubitor, un adevărat creștin, salvează vieți la cutremur (dar și de regimul comunist), este iubit de oameni, dar mai ales de Dumnezeu.

Crezul lui Iosif Roca este unul firesc („Scriu pentru părinți și strămoși, pentru toți aceia care sunt interesați direct, și în mod special publicului larg, fără de care recunoașterea amintită mai sus nu este posibilă. Povestea ceangăilor din Moldova, din care fac parte, are rădăcinile adânc înfipte în istorie, face parte din ea și își cere dreptul natural de a fi cunoscută.”), dorința sa este îndreptățită în a da oamenilor pagini de istorie, de repere geografice, un manual de viețuire întru Cuvânt și Dumnezeu.

Cu un bogat suflet întru frumos, scriitorul băcăuan surprinde prin calitatea paginilor sale, dând lumii o altă pagină din petrecerea omului pe pământ... o lume nouă pentru unii, dar arhaică și nouă totodată pentru cei care sălășluiesc în inima Maicii Domnului... oamenii din Faraoni.

Cu îndemn înspre credință și dăinuire a neamului, cititorule, oprește-te în această carte și-apoi viețuiește în Lumină!

Ion Pena - perceptorul scriitor

Marin SCARLAT

Ion C. Pena s-a născut pe 25 august 1911 în Belitori, azi Troianul, județul Teleorman într-o familie de țărani agricultori, fiind primul din cei șapte copii ai familiei Chiriță (Firică) Pena și Polibiada - Alexandra(Lisandra) Pena. Rădăcinile familiei scriitorului pe linie paternă se trag din marginimea Corabiei, ce ținea atunci de vechiul județ Romanați. Mort pe front în Spitalul Militar din Alba Iulia, după o lungă și grea suferință, scriitorul este înmormântat în Cimitirul Eroilor din Alba Iulia. Pe 29 iulie 2024 se împlinesc 80 de ani de la moartea sa stranie și plină de durere. El a fost primul născut și al cincilea copil pe care părintii l-au îngropat în timpul vieții. Făcuseră poteci la cimitir și biserică pentru înmormântări și parastase.

Ion C Pena a fost un publicist, poet, epigramist și prozator român. Destinul nu l-a răsfățat, soarta i-a fost potrivnică, firul vieții lui întrerupându-se la vârsta de numai 33 de ani, nedându-i șansa să se realizeze în plan literar pe măsura posibilităților și vocației sale. Debutează publicistic pe 15 aprilie 1932 în Revista – „SO4H2”, din Turnu Măgurele, cu poezia „Alpinism”, scrisă pe când avea 17 ani. Traduce și publică, împreună cu Ștefan Baljalarschi, „Poemele mele” de Serghei Esenin. De tânăr, Pena și-a creat adversități publicând în anul 1932 (21 de ani), texte prin care se delimitează de „exclusivismul rasei și culturii germane”, în care-l combate pe Oswald Spengler, filosof idealist, reprezentant al antiintellectualismului și istoric german, un critic fervent al latinității.

Pena îi persiflează pe legionari, în una din epigramele sale apărută în 1938 în Ziarul „Drum” și apoi în volumul „Furcile caudine” în 1939, îl ia peste picior pe A.C. Cuza, mentorul și principalul susținător al lui Corneliu Zelea Codreanu, conducătorul Gărzii de fier: Lui A. C. Cuza// Din tinerețe n'a mai dat/O epigramă – și-i păcat!/ Misterul? Muza i-a fugit/ Ca nu cumva pîn' la sfîrșit,/ Uzînd de abila-i suveică / S-o scoată și pe ea evreică.//

Anti-bolșevic convins, scria, înainte de venirea trupelor sovietice, în Revista „Păcală”, al cărei motto era: „Iar când la Patria Română/ Râvnește hidra bolșevică/ Nesățioasă și păgână./ Ia și o armă, că nu strică!.

A fost membru al Grupării literare „Drum” din Roșiorii de Vede, asociație a tinerilor publiciști teleormăneni, înființată în 1937 sub președinția de onoare a scriitorului Zaharia

Stancu, președinți activi fiind Nicolae Stănescu-Udrea și Florian Crețeanu.

Pena a creat și s-a impus într-o perioadă tulbură (1928-1944) a istoriei României și a Europei; etapă, însă, urmată de epoca regimului comunist – perioadă ce a dus la scoaterea lui în afara circuitului public prin includerea sa în “Fondul special – interziși”, S, între 1945-1989.

Până în 2000 nu s-a știut mai nimic de el. Doar epigramaștii seniori își mai aminteau epigramele sale în care-i creiona pe Păstorel Teodoreanu, Cincinat Pavelescu, Nicolae Iorga, Ion Minulescu, s.a.

La începutul anului 1942 poetul Pena era publicat în „Universul Literar”. Este de notorietate faptul că Palatul Universul, de pe strada Brezoianu, a fost centrul presei interbelice, „Universul Literar” fiind suplimentul celui mai popular și influent ziar din perioada interbelică, Ziarul „Universul”.

În 7 martie 1942, redactorul Ștefan Baciuc (1918 - 1993) îl numea pe Pena - „Un poet plin, de un talent robust, original și format, care face o figură cu totul aparte în corul celorlalți”, „astăzi Ion Pena vine între noi cu o liră cu totul înnoită, așezându-se dintr’odată pe primul plan al poeziei tinere... versurile lui trebuiesc citite cu toată atenția. În miezul lor se zbate un poet de rasă care semnează simplu și deslușit: Ion Pena.

Celelalte poezii, toate, una mai întregă decât cealaltă. „Iată un poet!”, am exclamat către camarazii mei după ce isprăvisem lectura lor. Și nu mă înșelasem deloc: Ion Pena, acest nou poet, i-a cucerit și pe ei, prin simpla lectură, fără reverențe și fără salamalecuri. Aceasta este pecetea

talentului.”

Prozatorul Constantin Stan (1951 - 2011), care era directorul secției de proză a Uniunii Scriitorilor, în „Ziarul de Duminică”, din 28 septembrie 2001, în articolul său „Un caz ciudat”, vorbește despre faptul că Pena, prin povestirea sa în două parti, Moneda Fantazienilor - Fantazia, 1937 – februarie 1938, îl devansează pe George Orwell, autorul faimoaselor romane: Ferma Animalelor (1945) și O mie nouă sute optzeci și patru (1984).

În urma documentării pe care am făcut-o în biblioteci și arhive, am descoperit că Ion Pena a publicat și era apreciat în marile publicații bucureștene „Universul literar”, „Păcală”, „Prepoem”, „Epigrama”, „Vremea”, Cuget Clar (Noul „Sămănător”) condusă de Nicolae Iorga în revista buzoiană „Zarathustra”, redactată de Ion Caraion și Alexandru Lungu, cât și în cele teleormănene „Oltul”, „Drum”, „SO4H2”, „Graiul tineretului țărănist”...

Profesional, ca finanțist (perceptor), a funcționat timp de 4 ani și 10 luni în Banat la Sichevița - județul Caraș(1936 - 1941), ca delegat de agenție. Aici înființează Căminul cultural - „Lumina”, cu sediul în incinta Primăriei, donează cărți bibliotecii și împreună cu sătenii procură un aparat de proiecție. Apoi, la Domnești - Muscel, actualmente în Argeș, Pena lucrează ca agent administrativ. Aici înființează, în 1941, „Biblioteca modernă” prin care caută să satisfacă cerințele de lectură ale localnicilor, în special intelectualii comunei, precum și tineretul școlar. El este sprijinit de tineretul grupat în jurul normaliştilor Luca Ionescu și N. Ionescu. În Domnești se împrietenește cu Gheorghe Șuța, care-l și găzduiește până

la plecarea pe front. Acesta era președintele Partidului Național Țărănesc, mare industriaș și comerciant, unchiul Elisabetei Rizea din Nucșoara, Argeș, participantă activă la Rezistența anticomunistă din Munții Făgăraș, „Haiducii Muscelului”. În fapt, Gheorghe Șuța era fratele avocatului Nicolae Șuța, șeful de cabinet al președintelui PNT, Ion Mihalache și deputat de Muscel în Camera Deputaților. A fost susținător al Partidului Național Țărănesc, de aici și prietenia lui cu Gheorghe Șuța, președintele PNT din Domnești. Orientările amintite aici i-au adus – decedat fiind pe 29 iulie 1944 - în perioada 1945-1989 - represaliile sistemului care l-a înscris în „Fondul special – interziși (S)”.

Față primit pe toți, a toți are
reu aceeași, pentru că nu am

Ion Vintilă

G. Florescu

George Fănuș

Emil Florescu

I. Secrețeanu

I. Goga

Ion Caraion

N. Veronescu

V. G. Spînci

Am spus mai sus că nu suntem
singuri, așa cum am plecat. O bună parte a poezilor
tine: ni s'a alăturat la drumul
pe care cu toți îl facem întru
realizarea unei himere ce ne
este la fel de dragă tuturor, și
în apropierea lor simțim că
dura via a camaraderiei. Dacă
am începe acum să-i numim
pe rând, nu am putea realiza
mai mult de un pomelnic sec,
lucru de care ne-am ferit mereu:
deceea nu-i vom însira
mai ales că avem convingerea
nesărâmulată, bazată și
pe o experiență care ne-a
îmboagărit, că lectorii au reținut
tot ceea ce era de reținut din
lupta noastră pentru vers. În
tr'un an, nu am cucerit un
continent fiindcă nu am putut,
dar în orice caz am suit spre un
plac, care ne era mai drag și
mai îndepărtat.

P. Lucescu

S. A. Doinas

Ion Pena

Ion Oana

Ion Pena - receptorul scriitor

n. 25 august 1911, Troianu, Teleorman - d. 29 Iulie 1944, Cimitiul Evailor din Alba Iulia
Intre 1936 - 1940 a locuit in Sibevita - Carey, apoi in Domnești - Mușcel Intre 1941 - 1944

Ion Pena 1911-1944
receptorul - scriitor

Țelul meu este scoaterea la lumină a unchiului meu prin demersul „Ion C Pena din nou printre pământeni”. Un arc în timp prin care puținele scrieri pe care le-am mai găsit pot fi repuse în circulație. În 2011 a apărut volumul „Scrieri”, de Ion Pena, Bucuresti, care poate fi găsit la adresa pdf-ului: http://www.jurnalromanesc.ro/jr1/images/STIRI/2014/12/16/Evenimente/ION%20PENA%20-%20SCRIERI_%20text_aranjat_tipo.pdf

Doriti să aflați mai multe despre scriitorul erou, accesați: https://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_C._Pena

A consemnat Marin Scarlat, strănepotul scriitorului

DICȚIONAR

Artiști plastici gălățeni (204)

Corneliu STOICA

PARASCHIV - BOTEA Xenia
– pictor. S-a născut la 12 august 1991 în orașul Tecuci. A urmat cursurile Liceului de Artă „Hariclea Darclee” din Brăila, clasele VII – X (2004 – 2008) și ale Liceului de Artă „Dimitrie Cuclin” din Galați, clasele XI – XII (2008 - 2010). A absolvit Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Facultatea de Arte, domeniul Arte Vizuale (2017). În timpul studenției a beneficiat de bursa Erasmus +, studiind timp de 6 luni (septembrie 2016 – februarie 2017) la Universitatea de Stat Afyon Kocatepe din Afyonkarahisar din Turcia. Studii de masterat în cadrul Facultății de Arte Galați (2022 – 2024). Membră a U. A. P. R., Filiala Galați (2020). În 2023 a făcut parte dintr-o echipă de zece artiști plastici care au participat la „Artistic Residency – Performance and Environment”, București (6 – 10 noiembrie 2023) și Cipru (13 – 17 noiembrie 2023) - rezidență artistică organizată de Asociația Homemade Culture în cadrul proiectului „Theatre in Palm” finanțat de Europa Creativă, al cărui scop a fost crearea unui performance despre problemele cruciale de astăzi ale mediului și care, prin folosirea mijloacelor acestui gen al artei, să contribuie

la creșterea gradului de conștientizare a oamenilor cu privire la importanța protejării planetei noastre. *Participări la expoziții de grup:* „Atelier de pictură”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2015); „Mărășești, Mărăști, Soveja 1917 – In Memoriam”, Galeriile de Artă Focșani și Mărășești (2017); din primăvara anului 2020 expune în cadrul Saloanelor Filialei Galați a U. A. P. R.; „Lumină, Culoare, Rugăciune”, Muzeul Istoriei, Culturii și Spiritualității Creștine de la Dunărea de Jos Galați (2022); Salonul Național de Plastică Mică Brăila, Galeriile de Artă (2022, 2023); Salonul „Noaptea Galeriei”, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați (2022); „Cartea Obiect”, Galeria de Artă „Dr. Aristide Serfoti” Galați (2022); „Atelier”, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați (2023); „Mărturii”, expoziție de artă vizuală a masteranzilor din anul I, Galeria de Artă „Dr. Aristide Serfoti” Galați; „Unexpected”, Galeria de Artă „Dr. Aristide Serfoti” Galați (2023); Bienala Internațională de Artă „Meeting Point 9”, ediția a IX-a, Galeria Națională „Delta”, Galeria „Alfa” și Teatrul Clasic „Ioan Slavici”, Arad (2023); „Experiment”, Muzeul Brăilei „Carol I”, Centrul Cultural „Nicăpetre”, Brăila (2024); „Studio 2014”, expoziție de artă vizuală a masteranzilor din anii I și II de la Facultatea de Arte din Galați, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați, 2024. *Distincții:* Premiul I la Concursul Național de Artă Plastică „Camil Ressu”, Ediția a IX – a (2010).

În anii care au trecut de la absolvirea facultății, creația Xeniei Paraschiv Botea a pendulat între figurativ și abstract, artista abordând cu precădere compoziția, dar a cultivat și portretul, peisajul, nudul, obiectul, instalația și performance-ul. După cum mărturisște, este încă în perioada căutărilor, îi place să experimenteze cu

Paraschiv Botea Xenia - Proiecte

Paraschiv Botea Xenia - L x 3

diferite tehnici și materiale, se simte atrasă de arta conceptuală, care situează pe primul plan ideea, conceptul, procesul de elaborare a operei. „În creația mea, afirmă ea, *prezint aspecte identitare prin explorarea diferitelor stări interioare, punând accent pe concept și idee în comunicarea mea cu publicul*”. Se simt însă în lucrările sale și ecouri ale abstracționismului geometric sau ale expresionismului. Apelând la simbol și metaforă, artista plămăiește imagini prin care găsește echivalențe plastice pentru a exprima subiecte legate de existența umană și de relațiile dintre membrii unei comunități, de maternitate și copilărie, de sondarea de către fiecare ins a propriului eu pentru a găsi resorturile cu care să se autodepășească, să-și clădească o nouă personalitate, de importanța spațiului în asigurarea unor condiții optime vieții etc. („L x 3”, „Emoții de copil”, „Proiecte”, „David”, „V.I.T.R.I.O.L”, „Habitat”). Într-o serie de lucrări glosează asupra unor defecte, stări, atitudini și comportamente umane („Viciu”, „Capriciu”, „Stres”, „Altruism”, „Atelier sufletesc”, „Echilibru”, „Plin și gol”, „Habitat”, „Umbre în atelier”). Unora dintre acestea nu le lipsește o anumită notă umoristică. În altele, peisajul urban sau natural este configurat în cheie abstracă („Iarnă în oraș”, „Între răsărit și apus”). De remarcat în tablourile Xeniei Botea expresivitatea cromatică, folosirea unei materii picturale luminoase, vii, ritmul dinamic ce-l conferă ansamblurilor masele de culoare.

În instalația tridimensională intitulată „Accident Blackspot” (tablă, sticlă, plastic, acrilic), prin elementele din care este construită aceasta și sunetul produs, artista atrage atenția asupra pericolozității ce o prezintă necunoașterea semnelor de circulație pentru participanții la traficul rutier și cât de importantă este viața, iar într-o altă instalație, „Amprente pe pânză” (acrilic, plexiglas, autocolant), ea dezvoltă ideea maternității și copilăriei, a legăturii genetice și emoționale dintre copil și mamă.

Îmbrățișând practicarea mai multor genuri ale artei, Xenia Paraschiv Botea este o tânără plasticiană talentată, inventivă, se află în plin proces de evoluție și afirmare, cu un discurs plastic în construcție, în care se găsesc germenii drumului către definirea propriei identități.

Paraschiv Botea Xenia - Gura lumii

MORPHOCHROMA

Doina Maravela Moss: „Emoții estivale”

Corneliu STOICA

Originară din Galați, Doina Moss-Maravela, arhitectă și pictoriță stabilită din 1987 în Marea Britanie, la Londra, este prezentă cu o expoziție personală deschisă în Holul de Onoare al Castelului Pelișor din Sinaia, edificiu construit de regele Carol I în perioada 1899 -1902 pentru a fi reședința de vară a principilor moștenitori Ferdinand și Maria.

Manifestarea reunește pe simeze 31 de lucrări de pictură reunite sub titlul „Emoții estivale”, realizate în plein-air în tehnica uleiului pe pânză și pe carton pânzat, reprezentând peisaje din Anglia, Austria, Bulgaria și România, precum și câteva compoziții în care accentul cade atât pe peisaj cât și pe figura umană. Sunt tablouri de factură neoimpresionistă, în care plasticiana, prin imaginile immortalizate, reliefează frumusețea peisajului urbanistic, montan sau acvatic al meleagurilor acestor țări, aduce în prim-plan obiective turistice de mare importanță istorică, arhitecturală și artistică, evocă personalități care au avut un rol însemnat în viața politică, socială, culturală și sportivă a României.

Pentru cine nu o cunoaște încă, vom spune că Doina Maravela Moss, după absolvirea Liceului „Alexandru Ioan

Cuza” din Galați, și-a continuat studiile la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București (1982 – 1987), apoi, la Londra, a frecventat cursurile unei instituții celebre de învățământ superior, Școala de Arhitectură a Asociației Arhitecturii/ Architectural Association School of Architecture (1989). Și-a luat licența de practică profesională la Westminster University (1990). După finalizarea studiilor a devenit membră RIBA

(Royal Institute of British Architects) și a RSA (Royal Society of Arts). Este specializată în arhitectura comercială (birouri, magazine, hoteluri) și rezidențială. Toate proiectele ei sunt axate pe intervenții contemporane în contextul istoric, mai ales în arhitectura clădirilor protejate, realizând o arhitectură hibridă. Între 2013 – 2017 a fost examinator extern la South Bank University Londra, iar din 2011 face parte dintr-un Juriu Internațional pentru evaluarea diplomelor la nivel de Master în Arhitectură.

Ca artist plastic a debutat în 2017 la Salonul Refuzaților din cadrul Academiei Regale de Artă din Londra, după care, în anii care a urmat, a participat cu lucrări la peste 50 de expoziții de grup și colective din Marea Britanie, S. U. A., Elveția, Spania, Bulgaria, România etc. Din 2021 a expus și la Saloanele Filialei Galați a U. A. P. R., iar în primăvara acestui an a fost validată ca membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România, secția Pictură.

În peisajele din Marea Britanie expuse la Castelul Pelișor facem cunoștință cu imagini de un deosebit pitoresc din Parcurile londoneze „Bushi” și „Richmond”, ambele cu o vegetație luxuriantă, care încântă prin varietatea speciilor și exuberanța cromatică, prin poezia și atmosfera de liniște pe care o transmit („Lacul cu nuferi”, „Viața în eleșteu”, „Tunelul magic”, „Ușa secretă”, „Pădurea fermecată”, „Plantația Isabella”, „Poteca de pietre”, „Imersie”, „Vară luminoasă”), admirăm un fermecător apus de soare pe Tamisa („Podul Richmond”) sau, pe același râu, suntem martorii finalului competiției sportive nautice organizată de celebrul și

Doina Moss - Maravela - Dimineața în Bucegi

mult regretatul canoist român Ivan Patzaichin în 2018 cu prilejul sărbătoririi Centenarului Marii Uniri, artista reținând momentul când bărcile și vâslașii ajung la linia de sosire, iar barca câștigătoare este scoasă pe mal de o macara („Regată pe Tamisa”). Într-un alt tablou, intitulat „Oceanidele”, descoperim o vestită fântână arteziană și cascada de la York House din cartierul londonez Twickenham, datând de peste 120 de ani, achiziționată de la sculptorul și profesorul italian Oscar Spalmach. Grupul de nimfe din prim plan, ipostaziate în diferite atitudini, este dominat în partea superioară de figura zeiței Venus, prezentată călare pe doi cai înaripați, totul integrat într-un peisaj în care verdele, simbol al fertilității și al vieții, este preponderent. „Fereastră magică” înfățișează o priveliște panoramică a centrului administrativ al burgului londonez Hammersmith surprinsă de artistă de la una din ferestrele Spitalului Charring Cross spre sfârșitul unei zile, când soarele în apus creează o imagine fascinantă de basm. Tot la apusul soarelui este surprins și peisajul din lucrarea „Câmpul lui Turner”, cu o desfășurare spațială amplă pe orizontală și în care cerul ocupă mai mult de jumătate din suprafața pictată. Compoziția „Lecția de dans” îi prilejuiește pictoriței prezentarea interiorului unei case din suburbia londoneză Hampton, accentul căzând totuși pe scoaterea în evidență a perechii de dansatori, a mișcării acestora, a ritmului lent al melodiei, ca și a interesului manifestat de personajele care asistă la evoluția protagoniștilor.

De pe meleagurile Austriei sunt inspirate tablourile „Iarnă în Austria”, înfățișând

Doina Moss - Maravela - Castelul Peleş

o secvență montană din stațiunea balneoclimaterică St. Anton am Alberg, așezată la poalele Pasului Alberg din Alpii Verwall, preferată de iubitorii sporturilor de iarnă, având în prim plan ctitoria unei biserici cu elemente de arhitectură locală, și „Barieră de avalanșe”, în care grupurile de brazi par adevărate insule pe albul zăpezii.

Din Bulgaria, artista a reținut îndeosebi imagini din Balcic, așezare care în perioada interbelică a constituit locul spre care s-au îndreptat aproape toți marii pictori ai României și care a rămas în istoria artei ca o adevărată școală a picturii românești. A tras-o în primul rând Castelul Reginei Maria, „Cuibul liniștit”, cum îi spunea aceasta, grădinile mirifice de flori, coloanele ce susțin arcade neogotice, fântânile, aleile, terasele, cascada, bisericuța, băile și tot ce se află pe domeniul Castelului. Tablourile realizate în Balcic, prezente în expoziție, se intitulază: „Perspectivă spre mare”, cu o amplă deschidere perspectivală oferită din foisorul Muzeului de Artă din localitate, „Grădinile de trandafiri”, „Grădinile Reginei”, „Prinzând curcubeul”, „Regina Maria relaxându-se” (între coloanele de tip Alhambra din grădinile cu trandafiri).

Încântați de claritatea formelor, de grija manifestată pentru redarea specificului fiecărui obiectiv și a fiecărui element compozițional, de echilibrul și armonia cromatică, înțelegem emoțiile și trăirile puternice ale artistei la Balcic, vibrațiile corzilor sufletului său și ne gândim, fără să vrem, la cuvintele Reginei Maria rostite cândva despre această așezare: *„Balcicul pentru mine a devenit un colț de liniște și odihnă, unde mă duc să-mi împrăpățez sufletul și trupul. Balcicul este casa mea de vis, inima mea”*.

Dintre peisajele inspirate de plaiurile țării natale amintim pe cele care au în centrul lor evocarea unor monumente istorice legate de familia regală, „Castelul Peleş”, „Turnul cu ceas al Castelului Peleş”, „Visând la Transilvania” (în prim plan apare Castelul Bran), „Plimbare de dimineață” (regina Maria plimbându-se călare pe domeniul Castelului Peleş), „Dimineață în Bucegi” (munții văzuți din hotelul „Peștera”), „Vama Veche – Casa curcubeu” și „Arhitectură pe Faleză Galațiului”. Acesta din urmă are ca motiv silueta elegantă din beton și sticlă a restaurantului „Pescarul”, construit în 1967 după proiectul arhitectului Ștefan Cocioabă, edificiu care prin grupul de bărci susținute pe lame verticale și suprafețe bogat vitrate amintește cu mijloace moderne aspectul de cherhana ales pentru un restaurant cu specific pescăresc. Este un tablou de mare sensibilitate coloristică, care parcă a adunat în el toate nuanțele de albastru ale apei Dunării și reflexele galben-verzui ale vegetației abia sugerată, acordate cu ușoare urme de roșu pal.

Important eveniment din viața artistei și în același timp un semnificativ act cultural, expoziția personală a Doinei Maravela Moss, prima organizată în România de când pictează, este o manifestare de ținută și o pledoarie pentru cultivarea frumosului, indiferent pe ce meleaguri se află acesta, un omagiu adus naturii și celor care au creat frumuseți ce străbat veacurile. O felicităm pentru admiterea în rândul membrilor Filialei Galați a U. A. P. R. și-o așteptăm cu o expoziție individuală și-n urbea natală!

ARHIVĂ FOTO

- 1. Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului”**
23 - 26 august 2024

CRONICĂ

- 4. Sub steaua nostalgiei incandescente** - Octavian Mihalcea
15. Pistolul lui Eminescu - George Lateș
26. O carte document privind istoria Galațiului - Ghiță Nazare
29. Filosofia de viață și de moarte a cuvintelor - Victoria Milescu
32. Cronică unui neam de creștini - Petronela Apopei
35. Ion Pena - receptorul scriitor - Marin Scarlat

SERIAL

- 7. Centenarul nașterii lui Iordan Chimet** - Gheorghe Felea
13. Memoria afectivă - Carmen Andrei
17. Compasiune - Ramona L. Ceciu
20. Uniți-vă subtil! - Ion Manea

CREAȚIE LITERARĂ

- 19. O luptă de lungimea unui gând care doare** - Daria Voinea

ART CITY Reading CITY

- 6. Înscrieri - Școala de Arte a CCDJ**
12. Reactorul Numărul Patru - Alex Ivanov, Ed. Anconeum & Analepsie,
București, 2024
25. Recital Muzical: Piro Gaqi și Gjergji Gaqi
28. Tema pentru acasă - Nicolae Dabija, Editura pentru Literatură și
Artă, Chișinău, 2022
31. Revelație - Mihai Babei

ARTĂ PLASTICĂ

- 2. IN MEMORIAM. S-a stins din viață sculptorul Sergiu Dumitrescu Jr.** -
Corneliu Stoica
38. DICȚIONAR. Artiști plastici gălățeni (204) - Corneliu Stoica
41. MORPHOCHROMA. Doina Maravela Moss: Emoții Estivale - Corneliu
Stoica

SERGIU DUMITRESCU JR.

Galați, cod:800008, str. Domnească, nr. 61,
Tel.-Fax.: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590;
E-mail: office@ccdj.ro - revistadunareadejos@ccdj.ro
www.ccdj.ro

